Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Najer Folksblat

פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 287/1282 | Łódź, Czwartek, 15 grudnia 1927 r. | פינפטער יאהרגאנג | לאדז, דאנערשטאג, כא׳ כסלו תרפ״ח | Nr. 287/1282

Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 2471. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71.

סאוויעטיש-פראנצויזישע אונטערהאנדלונגען ווערען בקרוב ווידער בענייט.

מ א ס ק ו א, 14. (ספ.) די סאוויעטיש-פראנצויזישע אונטערהאנדלונגען וועלען ווידער בענייט ווערען אין פאריז דעם 5. יאנואר 1928, די סאוויעטישע דעלעגאציע וועט בעשטעהען פון פאלגענדע פערזאנען: דער פרעזעס פון דער סאוויעטישער באנק שיינמאן, פיאטאקאוו, סערעבראוואסקי און פראפ לובימאוו.

פערלעגענער אומזאץ-שטייער

ווערט פראלאנגירט דורכ׳ן פינאנץ-מיניסטעריום.

ו א ר ש א, 14. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) צוליב דער אינטערווענץ פון ג. דעפ, ווישליצקי וועגען פערלענגערען דעם טערמין אויף איינצוצאהלען דעם פערלעגענעם אומזאץ-שטייער, האט דאס אינערן-מיניסטעריום ארויסגעשיקט א צירקולאר צו די פינאנץ-אמטען, אז די נאטשאלניקעס פון די שטייער-אמטען האבען דאס רעכט צו פראלאנגירען דאס איינצאהלען פון די דערמאהנטע שטייערען ביי א טייל ביז׳ן 1. מערץ און ביי א טייל ביז׳ן 1. אקטאבער 1928.

אינערן-מיניסטעריום וועט אנולירען א בעשלוס פון ווארשאווער קהלה-ראט.

ו א ר ש א, 14. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). אויף דער זיצונג פון ווארשאווער קהלה-ראט, וואס איז פארגעקומען דינסטאג אין אווענד איז אנגענומען געווארען א פאזיציע אין בודזשעט הילף פאר פאליטישע ארעסטירטע אין דער הויך פון 10 טויזענד זלאטעס.

שאווער רעגירונגס-קאמיסאריאט אנטעלעפאנירט אין דער קהלה, אז דעד רעגירונגס-קאמיסאריאט האלט דעם דערמאנטען בעשלוס פאר א נישט-מלוכה׳שען אקט און וועט ליידער מוזען רעאגירען.

דער רעגירונגס - קאמיסאריאט וועט זיך ווענדען צום אינערן - מיניסטעריום וועגען אנולירען דעם בעשלוס.

היינט בייטאג האט מעז פון ווער-

פאר נישט היילען א ווענערישע קראנקהייט

וועט מען בעשטראפט ווערען מיט טורמע.

ו א ר ש א, 14 (טעלעפאניש). פערשידענע אמטען בעטראכטען איצט א פראיעקט וועגען בעקעמפען ווענערישע קראנקהייטען. דער נייער פראיעקט זעהט פאר, אז ווער עס וועט זיין קראנק אויף א ווענערישער קראנקהייט און וועט זיך נישט היילען וועט בעשטראפט ווערען מיט 3 חדשים טורמע.

דער וואהל-פיבער.

יודישע סוחרים נאך נישט דעצידירט — רבנים געגען נאציאנאליטעטען-בלאק. — דער גרויסער ענדעקישער שידוך.

ו א ר ש א, 14 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט בייטאג איז פארגעקומען א זיצונג פון הויפט-ראט פון די סוחרים-פעראיינען, ס׳זענען אנוועזענד געווען די ה״ה טרוסקער, ווישליצקי, שערעשעווסקי, יוזעף זאקס (לאדז) זיידשנור (ווילנא) און פארשטעהער פון לעמבערג, לובלין, לוצק א.א.

ס׳איז בעשלאסען געווארען צו שאפען א קאמיסיע, וועלכע זאל אויספארשען די טעכנישע זייט פון מינדערהייטס-בלאק. זונטאג וועט ווידעראמאל פארקומען א פלענאר-זיצונג פון הויפט-ראט, אויף וועלכער עס וועט שוין אנגענומען ווערען אן׳ענטגילטיגער בעשלוס צו די נאהענטסטע סיים וואהלען. די מעהרהייט האט זיך ארויסגעזאגט געגען נאציאנאליטעטען - בלאק.

ו א ר ש א, 14 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט איז פארגעקומען א זיצונג פון „מועצת-גדולי-התורה”. אין דער זיצונג האבען אנטייל גענומען אנ׳ערך 40 רבנים, אליהו קירשברוין האט געהאלטען א רעפעראט וועגען די בעפארשטעהענדע סיים-וואהלען.

בקרוב ווערט פערעפענטליכט א קול-קורא צום יודישען פאלק געגען דעם נאציאנאליטעטען-בלאק.

ו א ר ש א, 14. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). דער ענדעקישער פיהרער גלאמבינסקי פיהרט אנ׳ענערגישע אקציע צו ברענגען צו א בלאק פון די רעכטע פארטייען. צו דעם צוועק האט ער צוזאמענגערופען אויף א גלעזעל טיי פארשטעהער פון: נ.פ.ר., „פיאסט”, כ. נ., כ. ד. ווי גלאמבינסקי ערקלערט, וועט דער שידוך שוין זיין פערטיג דעם 21. דעצעמבער.

ו א ר ש א, 14. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). די קלאנגען, אז וויצע-מיניסטער צאר וועט דימיסיאנירען צוליב דעם, וואס ער איז בעשטימט געווארען אלס הויפט-וואהל-קאמיסאר, שטימען נישט מיט דער ווירקליכקייט.

ווי די רעכטע דערצעהלען וועלען 6 מיטגלידער פון דער הויפט-וואהל-קאמיסיע אריינטראגען א פראטעסט געגען בעשטימען דעם וויצע-יוסטיץ-מיניסטער צאר אלס הויפט-וואהל-קאמיסאר.

פאר די ליטוויש-פוילישע אונטערהאנדלונגען

ווילנער פראגע וועט נישט בעהאנדעלט ווערען.

ר י ג א, 14. (אטע) די לעטישע צייטונגען, ארומרעדענדיג די קלאנגען וועגען די קומענדיגע אונטערהאנדלונגען צווישען פוילען און ליטע וואס דארפען פארקומען אין ריגא האלטען, אז די ליטווישע דעלעגאציע וועט זיך בעמיהען צוליב דעמאנסטראציע צוועקען ארויסצורוקען די ווילנער פראגע. פוילען וועט אבער בשום אופן נישט דערלאזען, אז מ׳זאל וועגען דער דאזיגער פראגע דיסקוטירען.

ו י ע ן, 14. (א. וו.) דער פוילישער אויסערן-מיניסטער זאלעסקי, וועלכער איז געקומען אהער אויף זיין צוריקרייזע פון גענף, האט אין א געשפרעך מיט צייטונגס-פארשטעהער צוו. אנדערן געזאגט:

פון מיינע אויספיהרונגען אין גענף איז שוין בעוואוסט, אז דער פעלקערליגע האט זיך איינגעגעבען צו מאכען א סוף מיט דעם בעהאלטענעם קריגס-צושטאנד, וואס דויערט זייט עטליכע יאהר צווישען פוילען און ליטע. דאס שנעלע ערלעדיגען פון דעם ענין בעוויזט, אז די פעלקער-ליגע האט גרויסע איינפלוסען און מ׳מוז זיך מיט איהר רעכענען.

מפלה פון קאמוניסטישען מיליטער אין כינא

קאנטאן בעזעצט דורכ׳ן אנטי-רעוואלוציאנערע אפטיילונגען.

ל א נ ד א ן, 14. (אטע). לויט די לעצטע ידיעות פון קאנטאן האט דאס אנטי-קאמוניסטישע מיליטער בעהערשט דעם צענטרום פון שטאדט. בעת דער אפענזיווע אויף דער שטאדט זענען פון ביידע זייטען געפאלען קרוב 3.000 מענשען, די אפענזיווע איז געפיהרט געווארען מיט׳ן אנטייל פון שווערע ארטילעריע און שיפען. כמעט די גאנצע שטאדט איז אפגעריינגט געווארען פון די קאמוניסטישע אפטיילונגען.

ש א נ כ א י, 14. (ספ. טעל.). דאס אנטי-רעוואלוציאנערע מיליטער האט פערנומען קאנטאן.

ל א נ ד א ן, 14 (אטע). דער אנפיהרער פון נאציאנאליסטישען מיליטער גענעראל טשאנג-קאי-שעק האט ערקלעהרט, אז בקרוב וועלען פערמאכט ווערען אלע סאוויעטישע קאנסולאטען וואס געפינען זיך אויף דער כינעזישער טעריטאריע.

געשטארבען ראבינער ד״ר חיות.

ו י ע ן, 14. (י.ט.א. טעלעגראפיש) דא איז פלוצים געשטארבען דער בעקאנטער עסקן ראבינער ד״ר צבי חיות.

ד״ר חיות שטאמט פון גאליציאנער רבנים און לומדים. ער איז א צייט געווען פיהרער פון ראבינער-סעמינאר אין פלארענס און ראבינער אין טריעסט. האט אנגעשריבען פיל וויסענשאפטליכע רעליגיעזע ווערק. אלס ראבינער פון וויען האט ער בעקעמפט די אסימילאציע. ד״ר חיות איז געווען א גלענצענדער רעדנער און איבערגעגעבענער ציוניסטישער טוער, מיטגליד פון גרויסען אקציאנס-קאמיטעט. האט לעצטענס זאגאר זיך געוואלט אפזאגען פון זיין אמט אלס רב הכולל אין עסטרייך, כדי זיך קענען איינגאנצען ווידמענען דער העברעאישער אוניווערזיטעט אין ירושלים

ו י ע ן, 14. (טעלעגראפיש דורך יט״א צוליב׳ן פלוצלינגען טויט פון פראפ. חיות קומען אן אונצעהלינע קאנדאלענץ-דעפעשען. פון פראפ. ווייצמאן איז אנגעקומען א דעפעשע פון וועג צווישען רומעניען און פראנקרייך, פראפ. ווייצמאן שרייבט, אז אין פראפ. חיות האט ער פערלוירען אנ׳איבערגעגעבענעם פריינד. א הייסען יוד, ציוניסט און וועג-ווייזער, פון פרעזידענט פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע איז אנגעקומען א טעלעגראם, אז ער קומט קיין וויען צו דער לויה, פון פוילען, דייטשלאנד, איטאליען און אנדערע לענדער פאהרען ארויס דעלעגאציעס צו דער לויה. די ווינער יודישע געמיינדע און די עסטרייכישע ציוניסטישע לאנדסמאנשאפט האט ערקלעהרט א חודש טרויער. די לויה פון פראפ. חיות קומט פאר פרייטאג.

ו א ר ש א, 14. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). די ווינער געמיינדע האט היינט צוגעשיקט א טעלעגראם צו פראפ. שאר, אז ער זאל קומען צו דער לויה פון פראפ. חיות.

די ווארשאווער קהלה, דער ציוניסטישער צענטראל-קאמיטעט און די ציוניסטישע אקאדעמישע פעראיינען האבען ארויסגעשיקט קאנדאלענץ-דעפעשען קיין וויען.

Dr.med. A·MAZUR

אויערען און האלז-קראנקהייטען, שטימע- און שפראך-פעהלערען (שטאמלען א. אז. וו.)

האט זיך איבערצויגען פון נארוטאוויטש 44

אויף ווסכאדניא 65, טעל. 66-01

(איינגאנג אויך דורך פעטריקאווער 46).

נעהמט אן פון 11³⁰–12³⁰ און פון 3–5 נאכמ. 770

יוד. פרויען-פערבאנד צו אונטערשטיצען יודישע פרויען-ארבייט אין ארץ-ישראל (וו.י.ז.א.)

היינט, 8.30 א זייגער אין אווענד קומט פאר

די פייערליכע ערעפנונג פון קלוב אין לאקאל אויף קאשטשושקי 21

מיט דער בעטייליגונג פון פרוי בעלא פעווזנער פון אמעריקא, וועלכע וועט רעפערירן א.ד.ט.:

„די פרוי אלס שעפערין און צושטערערין פון דער מענשהייט”

די איינלייטונגס-רעדע וועט האלטען פרוי ד״ר לעוויטע פון ווארשא.

בילעטען צו 1 זל. — ביים אריינגאנג פון זאל.

טיכטיגע אינקאסענטען-קעס

קענען זיך זאפארט מעלדען אין קאנצעלאריע אין די ביורא-שעה׳ן.

„לינת הצדק”

צעגעלניאנא 53.

947

די רומענישע באַנדיטען רוהען נישט

אָפּגעשטעלט אַצוג און צוראַבירט איודיש שטעדטעל.-נייער פּאָגראָם אין יאַסי.

בוקאַרעשט, 14 (יט"א טעלעגראַפיש) די צייטונג „אדעווארול" גיט איבער פאָלגענדע פּרטים וועגען די בלוטיגע גוואַלד-טאַטען פון די רומענישע סטודענטען.

איידער דער פּאָגראָם האָט זיך אָנגעהויבען, האָט זיך די יודישע בעפעלקערונג פערהאַלטען גאַנץ רוהיג, אין שטאָט האָט זיך געפונען אַ גרעסערער גאַרניזאָן און 280 זשאַנדאַרמען, אַזוי אַז די יודישע בעפעלקערונג האָט זיך נישט גערעכט אויף קיין פּאָגראָם.

דער צוג מיט די סטודענטען, וועלכע זענען געפאָהרען אויפ'ן צוזאַמענפאָהר, האָט זיך פערהאַלטען אויף דער סטאַציע סאַלינא. די סטודענטען זענען אַוועק אין דערבייאיגען שטעטעל אקנא און האָבען דאָרט גענומען ראַבירען. די בעפעלקערונג האָט זיך נישט געקאָנט פערטיידיגען און די אָנוועזענדע זשאַנדאַרמען האָבען זיך געהאַלטען פּאַסיוו. דער צוג איז אויף דער סטאַציע געשטאַנען אַנשטאַט 2 מינוט 2 שעה, ביז די סטודענטען האָבען פערענדיגט זייער „אַרבייט", וועלכע איז בעשטאַנען אין צוראַבעווען און דעמאָלירען אַלע יודישע קראָמען און 2 שוהלען. דאָס שטעטעל זעהט איצט אויס ווי נאָך דער באָמבאַרדירונג אין יאָהר 1917.

בוקאַרעשט, 14 (יט"א טעלעגראַפיש) די צייטונג „לופּטא" איז מודיע, אַז דער אייגענטימער פון האָטעל „פּאַלאַס" פּייטלאָוויטש, וועלכען די סטודענטען האָבען געשלאָגען און פערוואונדעט, געפינט זיך אין אַ גוסס'דיגען צושטאַנד. זיין מצב איז האָפנונגסלאָז, הגם מ'האָט צו איהם אַרויסגערופען פּראָפעסאָרען פון בודאַפּעשט.

יאַסי, 14 (יט"א טעלעגראַפיש) נישט קוקענדיג אויפ'ן פערבאָט צו פייערען דעם יאָהר-טאָג פון „נומערוס-קלאַוזוס", האָבען זיך די סטודענטען פערזאַמעלט אין דער סטודענטען-היים און זענען דערנאָך אַוועק מיט אַ דעמאָנסטראַציע איבער די יודישע גאַסען. 30 יודען האָבען זיי בלוטיג צושלאָגען, 1 שוהל דעמאָלירט. 70 סטודענטען זענען אַרעסטירט.

בוקאַרעשט, 14 (יט"א טעלעגראַפיש) דער רב ד"ר נעמיראָווער האָט אַרויסגעגעבען אַנ'אויפרוף צו פאַסטען 1 טאָג צוליב דער מאַסען-שענדונג פון ספרי תורות דורך די רומענישע סטודענטען.

בודאַפּעשט, 14. דעצ. ספּ. טעל.) נעכטען איז אין רומעניען פאָרגעקומען דער ערשטער פּראָצעס צוליב די סטודענטען-אונרוהען אין יאַסי. נאָך דעם אויסהערען די עדות האָט דאָס קריגס-געריכט, וואָס האָט בעטראַכט דעם דאָזיגען פּראָצעס. אַלע אָנגעקלאָגטע פריי געשפּראָכען.

— אין בוקאַרעסט זיצען נאָך אין אַרעסט 400 סטודענטען.

בוקאַרעשט, 14. (ספּ. טעל,) צוליב דעם, וואָס די רעגירונג האָט אָנגעקלאָגט 49 סטודענטען פאַר די אונרוהען, האָט אַ מחנה פון עטליכע טויזענד סטודענטען געפּרובט איינאָרדנען אַ גרויסע פּראָטעסט-דעמאָנסטראַציע געגען דער רעגירונג און אַרויסרופען אין גאַנץ רומעניען אַ פּראָטעסט-שטרייק. די סטודענטען-דעמאָנסטראַציע איז צוטריבען געוואָרען דורך פּאָליציי און מיליטער. דער פּראָטעסט-שטרייק איז נישט געלונגען.

שרעקליכע בעשולדיגונג געגען דעם פּרעזעס פון לעמבערגער „סטרזשעלעץ".

לעמבערג, 14. (טעלעפאָניש). אין סאָציאַליסטישען „דזשענניק לודאָווי" האָט זיך בעוויזען אַנ'אַרטיקעל געגען דעם פּרעזעס פון די „סטרזשעלצעס" ה' שמאַהל. די צייטונג שרייבט, אַז צוליב שמאַהל'ס שולד זענען אין טאַרנאָפּאָל דערשאָסען געוואָרען דורך די אוקראַינער צוויי פּאָלאַקען, וועלכע שמאַהל האָט פאַר'ן טויט געפּאַטשט.

ערד-ציטערניש אין פראַנקרייך.

פּאַריז, 14 (אַטע) נאָהענט פון דער שטאָט לוט איז נעכטען אין אָוונד פאָרגעקומען אַ קורצע אָבער שטאַרקע ערדציטערניש, אין שטעטעל אַסעק האָט די ערד-ציטערניש בעשעדיגט עטליכע הייזער.

זעלבסטמאָרד פון אַ צאַל-בעאַמטער.

לעמבערג, 14. (א. וו.) נעכטען איז אויפ'ן לעמבערגער וואָקזאַל בעגאַנגען זעלבסטמאָרד דער בעאַמטער פון צאָל-אַמט ראָמאַן גדולא.

די סיבה פון זעלבסטמאָרד איז דאָס וואָס גדולא האָט זיך דערוואוסט, אַז געגען איהם ווערט פערפיהרט אַ פּראָצעס פאַר מיסברויכען, וואָס גדולא האָט געזאָלט בעגעהען צוזאַמען מיט אַ רייה סוחרים און עקספּעדיטאָרען.

לכבוד חנוכה!

עמפּפעהלט די בעוואוסטע

פּערפומעריע

פון דער פירמע J. DRUKIER, ZAWADZKA 11

אַ רייכען אויסוואַהל פון די נייעסטע

פּערפומען, זייפען, פודערן, קעלנישע וואַסערן

אַלער אַרט קאָסמעטיק צו פאַבריקס=פרייזען.

בעמערקונג: צו די ווייַנאַכטען עמפּפעהל איך דער געעהרטער קונדשאַפט ספּעציעלע באָמבאָניערקעס אַלס ווייַנאַכטס=געשענקע.

מיט פולער אַכטונג

PERFUMERJA J. DRUKIER,

11 Zawadzka 11.

פאַר ענגראָסיסטען — ראַבאַט.

די יוד. פּרעסע-אָפּטיילונג אויף דער אינטערנאַציאָנאַלער פּרעסע=קאָנפערענץ אין קעלן.

בערלין, י. ט. א. די פערוואַלטונג פון דער יודישער קהלה אין בערלין האָט בעשלאָסען צו אַסיגנירען אַ סומע פון 3,000 מאַרק אויף די פּרעלימינאַר-אויסגאַבען, וואָס זענען פערבונדען מיט דער איינאָרדנונג פון דער יודישער אָפּטיילונג אויף דער אינטערנאַציאָנאַלער פּרעסע - קאָנפערענץ אין קעלן, וואָס ווערט געפּלאַנט אין מאַי 1928.

עס ווערען געמאַכט הכנות, אַז די יודישע אָפּטיילונג אויף דער דאָזיגער פּרעסע-קאָנפערענץ זאָל געבען אַ פולשטענדיג בילד פון דער יודישער פּרעסע און פערלעגערישער טעטיגקייט אין דער פערגאַנגענהייט און געגענוואַרט אין אַלע לענדער. די יודישע אָפּטיילונג וועט אַרומנעהמען נישט נאָר די אויסגאַבען אין דער יודישער און העברעאישער שפּראַך נאָר אויך די יודישע אויסגאַבען, וואָס ווערען פערעפענטליכט אין די פערשידענע לאַנדעס-שפּראַכען.

ס'וועט מעהר נישט זיין קיין פּאַס-צוואַנג.

וואַרשא, 14. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) דאָס אינערן-מיניסטעריום אַרבייט אויס אַ פּראָיעקט פון אַ פעראָרדנונג פון מלוכה-פּרעזידענט וועגען פּעסער און מעלדונגען. ווי מיר דערוויסען זיך, וועט אָפּגעשאַפט ווערען דער צוואַנגס-פּאַס, אָבער ס'וועט איינגעפיהרט ווערען אַ צוואַנגס מעלדונג.

קאָנפערענץ פאַר „בנין הארץ" אין אַמעריקאַ.

ניו-יאָרק. (י.ט.א.) ראָ איז פאָרגעקומען די „בנין-הארץ"-קאָנפערענץ פון די אָרטאָדאָקס-ישע יודען, וואָס זענען פעראינטערעסירט אין אויפבוי פון ארץ-ישראל. צו דער קאָנפערענץ זענען געקומען 300 פאָרשטעהער פון אַלע אָרטאָדאָקסישע קהלות אין 10 שטאַטען. אויף דער קאָנפערענץ איז איינשטימיג בעשלאָסען געוואָרען אויפצופאָדערן אַלע פרומע יודען אין אַמעריקאַ צו פערגרעסערן זייערע אָנשטרענגונגען פאַר'ן אויפבוי פון ארץ-ישראל און צו זיין מעהר טעטיג אין דער קאַמפּאַניע פאַר דער פעראייניגטער ציוניסטישער אַקציע.

אַ מצוה אויף איהם.

טעאדאָר פריטש האָט ווידער געכאַפּט אַ פּסק.

בערלין, (יט"א) דער וועטעראַן פון די דייטשע אַנטיסעמיטען און אַרויסגעבער פון יודענפרעסערישען „האַמער" טעאָדאָר פריטש איז אָנגעקלאָגט געוואָרען אין געריכט דורכ'ן „צענטראַל-פעראיין פון די דייטשע שטאַטס-בירגער פון יודישען גלויבען" פאַר גאָטעס-לעסטערונג אין צוזאַמענהאַנג מיט אַ שאַרפען אַרטיקעל, וואָס איז פערעפענטליכט געוואָרען אין „האַמער" געגען דער יודישער שחיטה און בעליידיגונגען פון די רעליגיעזע געפיהלען פון די יודען.

די טעג איז פאָרגעקומען אין לייפּציג דער פּראָצעס געגען פריטש'ן, דאָס געריכט האָט פער'משפט דעם אַלטען אַנטיסעמיט צו 300 מאַרק שטראָף.

Dr. Z. RAKOWSKI

ספּעציאַליסט פאַר אויערען-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקהייטען.

קאָנסטאַנטינער 9, טעל. 27-31.

שפּרעכשטונדען פון 12 ביז 2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע, זגערשער 17 פון 10—11 און פון 2 3.

„עפּאַקאַ" קעמפט פאַר אַ יודיש-נאַציאָנאַלען בלאָק.

די נעכטיגע „עפּאָקאַ" ברענגט אַ בעריכט פון דער זיצונג פון הויפּט-ראַט פון די סוחרים-אָרגאַניזאַציעס. דאָס אינטערעסאַנטע דערביי איז, אַז די „עפּאָקאַ" ווערט דער פערטיידיגער פון אַ יודיש-נאַציאָנאַלען בלאָק. די איבערשריפט איבער דעם בעריכט פון ראַט פון די סוחרים-פעראיינען איז פאָלגענדער: „דער יודישער בלאָק ווערט שטאַרקער צו להכעיס דעם דעפּ. גרינבוים. די ציוניסטען און מזרחי'סטען זענען צווישען יודען אינגאַנצען אָפּגעזונדערט".

צוטריבען דעם פּאַרלאַמענט אין אַנ'אַמעריקאַנער פּראָווינץ.

ניו-יאָרק, 14. (ספּ. טעל.) דער פּאַרלאַמענט אין אָקלאַהאַמאַ איז בעזעצט געוואָרען מיט מיליטער. דער גובערנאַטאָר פון אָקלאַהאַמאַ האָט צוטריבען דעם פּאַרלאַמענט און איהם בעזעצט מיט מיליטער דערפאַר,, ווייל דער פּאַרלאַמענט איז זיך צוזאַמענגעקומען אָהן דער ערלויבניש פון גובערנאַטאָר. אין שטאָט איז ערקלערט געוואָרען בעלאַגערונגס - צושטאַנד. דער גובערנאַטאָר דראָהט צו אַרעסטירען יעדען דעפּוטאַט, וועלכער וועט האַלטען אַ רעדע אין דער שטאָט.

דער פּרעזידענט פין פּאַרלאַמענט האָט ערקלערט, אַז דער גובערנאַטאָר האָט אַדורכגעפיהרט אַ מלוכה - פערשווערונג, ווייל ער קען נישט שטערען דעם פּאַרלאַמענט אָפּצוהאַלטען זיינע זיצונגען.

ד"ר מאַגנעס אין לאָנדאָן

אַנ'אויפנאַהמע ביי סער הערבערט סעמיועל.

לאָנדאָן. (יט"אַ). דאָ איז אָנגעקומען דער רעקטאָר פון העברעאישען אוניווערזיטעט אין ירושלים, דר. י. ל. מאַגנעס, וועלכער קומט איצט צוריק פון אַמעריקאַ. סיר הערבערט סעמיועל אָרדנעט איין לכבוד דעם חשוב'ן גאַסט אַ פייערליכע אויפנאַהמע אין זיין וואוינונג, אין וועלכער עס וועט זיך בעטייליגען אַ רייה בעקאַנטע יודישע פערזענליכקייטען.

אומגליקס-פאַל מיט'ן בעריהמטען פליהער לינדבערג?

ניו-יאָרק, 14 (ספּ. טעל.) דער בעריהמטער פליהער לינדבערג איז היינט פריה אָבגעפלויגען אויף זיין אַעראָפּלאַן קיין מעקסיקאַ, וואוהין ער איז געוואָרען איינגעלאַדען דורך דעם מעקסיקאַנישען מלוכה-פּרעזידענט.

ניו-יאָרק, 14 (ספּ. טעל.) צוליב'ן פאָרשטעהענדען אָנקומען פון לינדבערג'ן זענען אין מעקסיקאַ געמאַכט געוואָרען ריזיגע הכנות. דער פּרעזידענט האָט ערקלערט דעם טאָג פון לינדבערג'ס אָנקומען פאַר אַ נאַציאָנאַלען יום-טוב און איז אַליין אַרויס בראש פון דער גאַנצער רעגירונג צום פליה-פּלאַץ, כדי צו מקבל פנים זיין לינדבערג'ן. לינדבערג געפינט זיך שוין אויף דער טעריטאָריע פון מעקסיקאַ און פליהט מיט אַ שנעלקייט פון 135 קילאָמעטער אַ שעה.

ניו-יאָרק, 14. דעצ. (ספּעציעל) נאָר וואָס איז דאָ דערהאַלטען געוואָרען אַ ידיעה, אַז מיט לינדבערג'ן איז אין די מזרח-בערג געשעהען אַנ'אומגליק. ביז איצט איז נאָך אָבער נישט בעוואוסט גענוי, צי לינדבערג איז געוועזען געצוואונגען דאָרט זיך אַראָפּצולאָזען אָדער ער איז אַראָפּגעפאַלען.

עפּענטליכע סובסידיעס

פאַר דער יודישער קהלה אין וויען.

וויען. (יט"אַ). ביז איצט האָט נאָך די וויענער יודישער קהלה נישט בעקומען קיין שום סובווענץ מצד דער רעגירונג אָדער פון דער ווינער שטאָדט-געמיינדע, הגם די עסטרייכישע בונדעס-רעגירונג און די ווינער שטאָט-געמיינדע זענען דערצו געזעצליך פערפליכטעט. די יודישע אמונה דאַרף לויט די עקזיסטירענדע געזעצען פון דער עסטרייכישער רעפּובליק פונקט ווי אַלע אַנדערע רעליגיעזע געמיינדעס, געניסען פון דער עפּענטליכער אונטערשטיצונג און בעקומען אַנ'ענטשפּרעכענדען טייל פון די עפּענטליכע מיטלען. די פערוואַלטונג פון דער ווינער קהלה ווידמעט דעריבער זייט אַ געוויסער צייט פיל אויפמערקזאַמקייט דער דאָזיגער פראַגע. די קהלה-פערוואַלטונג זאַמעלט צונויף די נויטיגע מאַטעריאַלען, וועלכע וועלען בייגעלעגט ווערען צו אַ בעזונדערען מעמאָראַנדום, וואָס די ווינער קהלה וועט אויפ'ן גרונד פון אַ ספּעציעלען בעשלוס איבערגעבען דער רעגירונג און דער ווינער שטאָט-געמיינדע. עס וועט זיך האַנדלען וועגען סובווענצען פאַר רעליגיעזע, סאָציאַלע און קולטורעלע אינסטיטוציעס פון דער יודישער קהלה אין וויען.

Dr. RACHELA LEWI

ספּעצ. פאַר קינדער-קראַנקהייטען

פאַנסקאַ 24, טעל. 42-72

נעמט אָן פון 1 ביז 3 נאָכמיטאָג.

נייעס פאַר לאָדז! בעקאַנטמאַכונג. נייעס פאַר לאָדז!

דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט דעם געעהרטען פּובליקום, אַז דאָס פעראייניגטע קאָלעגיום פון

פאָטאָגראַפען-אַנגעשטעלטע

האָט ערעפענט אין לאָדז, קאָנסטאַנטינער 33 (פראָנט, 2-טער שטאָק) אַ ספּעציעלע ווערקשטעל פון פערגרעסערונגס=בילדער (פּאָרטרעטען).

אַנ'אָריגינעל פּאָרטרעט, דאָפּעלט רעטושירט 35X45 צום פּרייז פון 8 זל. אַ שטיק. כדי צו בעקענען דאָס געעהרטע פּובליקום מיט אונזער קינסטלערישער אַרבייט, מאַכען מיר אַ פּראָבע-פּאָרטרעט דיזעלבע גרויס צום פּרייז פון 3 זל. אַ שטיק. עס ווערען אויך אָנגענומען אַלערליי אויפנאַהמען אין דער שטאָט, ווי אויך אַלע אַרבייטען, וואָס האָט אַ שייכות מיט דעם פאָטאָגראַפיע-פאַך.

אַכטעט נישט, וואָס די פּרייזען זענען שטוינענד ביליג, נור קומט און איבערצייגט אייך! דאָס אַטעליר איז אָפען טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

Kolegjum Pracowników Fotograficznych w Łodzi,

Konstantynowska 33, front, II piętro. 909

נאָך-אַ-מאָל

דער מעוטים-בלאָק.

זעהר פיל טומעל און בייז-בלוט האָט אַרויסגערופען דער מעוטים-בלאָק מיט 5 יאָהר צוריק, ווען דער קשיאָנדז ליו-טאָסלאַווסקי האָט מחבר געווען די איבערשפּיצטע „וואַהל-תקנות צום סיים און סענאַט", און — אויך איצטער, ווען דער קשיאָנדז איז שוין נישטאָ איז אָבער זיין חבור געבליבען. עס איז דאָך גע-ווען קלאָר שוין מיט פינף יאָהר צוריק, אַז די דערמאָנטע „תקנות", ווען די מעוטים וואָלטען קעגען זיי נישט גע-קעמפט, האָבען בעדאַרפט פערקלענערן די צאָהל דעפּוטאַטען פון די מינדער-הייטען ביז גאָר, ביז אַ נישטיגען היי-פעלע. עס איז ווייטער קלאָהר געווען פאַר אַלעמען, אַז בעזייטיגען די דאָזי-גע סכנה האָט מען געקענט, נאָר שאַ-פענדיג וואָס אַ ברייטערען און וואָס אַנ'ענגערען בלאָק צווישען די מעוטים-פעלקער.

י. גרינבוים האָט דעמאָלסט דעם דאָ-זיגען בלאָק גלענצענד דורכגעפיהרט, און אַזוי אַרום האָט זיך פערזאַמעלט אין דעם „ערשטען געזעצגעבערישען אָדער געוועהנליכען" סיים אין כמות און אין איכות אַ גרויסע און אַ וויכ-טיגע יודישע פאָרשטעהערשאַפט, וועל-כע האָט נאָכדעם אָפּגעטון אַ גרויסע און אַנ'אומדאַנקבאַרע שטיק אַרבייט אין דער לאַנגער און שווערער מלחמה פאַר יודישע גלייכבערעכטיגונג אין פוילען.

אָבער שוין דעמאָלסט האָבען זיך די גאַנץ — און האַלב - אַסימילירטע יודען פון אָנהויב אָן דערשראָקען פאַר דעם „וואָס וועט זאָגען דער פוילישער פּריץ אָדער דער פּאָליציי-קאָמיסאַר?" און זע-בען אַוועק צו די וואַהלען מיט אונטער-טעניגע וועגען, בויגענדיג און בוקענ-דיג זיך...

די גאַנץ-אַסימילירטע יודען זעגען מיאוס און אויף שטענדיג דורכגעפאַלען. די האַלב-אַסימילירטע יודען אָבער הא-בען געשפּילט מיט גליק: אַ גליקליכער צופאַל האָט זיי מפצה געווען פאַר זייער פחדנות'דיגער „פּאָליטיק"... די פוילישע צייטונגען, בפרט די „גאָט-פאָ-טערלענדישע", האָבען דאַן מרעיש עולם געווען וועגען דער „יודישע בגידה".

איצטער אָבער האָבען מיר שוין הינטער אונז די גאַנצע פינף-יאָהריגע שטורמדיגע קאָדענץ פון סיים! מיר קענען זיך אַרומקוקען און פרעגען — „וואָס האָט אונז דער מעוטים-בלאָק גע-געבען?" דער ענטפער איז: דער בלאָק האָט אונז פערהאָלפען אַריינצובריינגען אין סיים אַ גרויסע יודישע פאָרשטע-הערשאַפט. דאָס איז דאַמאָלס געווען דער עיקר. און, ווייטער, האָט ער אַ ביסעלע דערנעהנטערט די פירען יגע אינטעליגענץ פון אַלע מעוטים צווישען זיך! דאָס איז אַלץ! די, וואָס האָבען דעמאָלט מרעיש-עולם געווען וועגען דער „יודישער בגידה" — אדרבא, זאָלען זיי אויפווייזען נישט נאָר וועלכען עס איז אַקט פון בגידה, נאָר לכל הפחות — פון יודישער „נישט לאָיאַלער האַלטונג לגבי דער פוילישער מלוכה", וועלכע דער בלאָק זאָל האָבען אַרויסגערופען! אדרבא! זאָל דאָס עמיצער אויפווייזען! אויף דערויף אָבער וועט זיך קיין בעלן נישט געפינען, ווייל די גאַנצע בעשול-דיגונג איז לכתחילה געווען אַ פאַלשע, אַ אויסגעטראַכטע...

נישט קוקענדיג אויף דעם, האָבען איצטער, ווען עס האָט זיך אונטער דעם דרוק פון לעבען ווידער אָנגעהוי-בען צו שאַפען אַ בלאָק פאַר די וואַה-לען, די פוילישע צייטונגען, און בפרט די אָפּיציעזע, אויפגעהויבען אַ געוואַלד-געשריי וועגען דער „יודישער בגידה"! ערטערווייז טרעטען אַרויס אפילו גע-וויסע בעאַמטע מיט סטראַשונקעס לגבי די יודען, וועלכע וועלען זיך דערוועגען נעמען אַנ'אַנטייל אין אַ בלאָק!...

וואָס ווילען זיי אַלע?

אויב דער בלאָק האָט זיך פון איין זייט אַרויסגעוויזען ביז איצט דער עיקר אַלס אַ טעכנישער וואַהל-אַפּאַראַט, וועלכער שטעהט פעסט אויף דעם באָדען פון דער פוילישער מלוכה - שאַפטליכקייט, און פון דער אַנדער זייט, אַלס אַנ'אָר-גאַניזאַציע, וואָס וויל, לכל-הפחות, דער-נעהנטערען צווישען זיך די מינדערהייט-פעלקער פון לאַנד, מוז מען איהם דאָך בעגריסען אַלס אַ זעהר נוצליכען פאַר דער פוילישער מלוכה-אויפבוי!

אין אַ לאַנד ווי פוילען, וועלכע האָט אין זיך אַריינגענומען אַזוי-פיל נישט-פוילישע עלעמענטען, איז דאָך דער גוט-פריינד מאַכען פון די דאָזיגע עלע-מענטען די איינציגע פּאָליטיק, וואָס קען די מלוכה קאָנסאָלידירען און איינהאַל-טען אין איהר אַ פעסטען שלום און אַ זיכערען סדר! דער אַלט-פערשימעלטער (Divide et impera צוטייל און אונ-טעריאָך!) האָט דאָך בפרט פאַר די לעצ-טע 40 יאָהר אַזוי מיאוס באַנקראָטירט!

אויב אָבער אַ געוויסער טייל פון דער „רעגירונגס - פריינדליכער" פּרעסע און בעאַמטע טרעט אַרויס געגען דעם מינ-דערהייטס-בלאָק, איז דאָך אַ סימן, אַז ער שטרעבט אָגב צו דעם אַלטען עסט-רייך-רוסישען אופן פון בענעהמען זיך צו די מיעוט - פעלקער פון אַ מדינה. דערפון איז דאָך געדרונגען, אַז אונטער דעם „פערפלוכטען נאַציאָנאַליזם, וועל-כען זיי האָבען אַזוי פיינט, פערשטע-הען זיי אַלע נאַציאָנאַליזמען חוץ דעם פוילישען, וועלכער מוז אַלעמען נאָך זייער מיינונג, מיט געוואַלד דערשלינ-גען. נישט קוקענדיג דערויף, וואָס מיט אַזאַ שלינג קען זיך אַ מלוכה אָנהויבען אַ מאָל שטיקען...

בלויז אַזאַ מין פּאָליטישע השגה קען בעקעמפען דעם פרעמדען נאַציאָנאַליזם בכלל, נישט אַריבערגעהענדיג צו דעם אינטערנאַציאָנאַליזם!...

פאַר אונז יודען, איז דער בלאָק—דער איינציגער וואַהל-סיסטעם. אין וועלכען עס נויטיגען זיך אונזערע פּאָליטישע אינטערעסען הן אין הווה און הן אין עתיד! דער דאָזיגער בלאָק שטערט די פוילישע יודען בשום אופן נישט צו בלייבען שטרענג לאָיאַל און פריינדליך צו דער פוילישער מלוכה, ווי ביז איצטער!

„זאָל מען אָבער די פרומע יודען אַריינגעהמען אין בלאָק?" פאַר אונז אַלעמען, אַלטע עסקנים און חסידים פון בלאָק, קומט פאַר אַזאַ שאלה, אַלס אַ גרויסע בעליידיגונג! ווער פון אונז, פרום אָדער נישט, האָט זיך ווען עס איז אַרויסגעוויזען פאַר אַזאַ נאַר און אַזאַ שווערן בעל-חטא, וואָס זאָל נאָר קענען מיינען, אַז ער איז נישט קיין פאַרשטעהער פון פרומע יודען אָדער, דאָס פאַר איהם איז דאָ אַ חלוק צווי-שען פרומע און נישט פרומע יודען?

גאַנץ אַנדערש אָבער בענעמען מיר זיך צו די אפשר פרומע יודען, וועלכע ווילען פון דער פרומקייט מאַכען אַ בייטש אויף אָנצוטרייבען די קליאַטשע" מיט אייו וואָרט—צו דעם יודישען קלע-ריקאַליזם! די דאָזיגע יודען, וועלכע ווילען פערהאַלטען די פאָרשריטליכע ענטוויקלונג פון דעם יודישען פאָלק און שטרעבען אַריינצוקוועטשען דאָס גאַנ-צען עפענטליכע לעבען פון פאָלק אין די ד' אמות פון דער פינסטערער רעאַק-ציע,—די דאָזיגע יודען מוזען מיר און וועלען בעקעמפען אַלס שונאים פון פאָלק, וועלכע האָבען אַזוי שעדליך משפיע געווען אויף די אַרבייט פון „אַלאַ" אין דעם פאָריגען סיים, הענ-גענדיג ביי איהר, ווי אַ שטיין אויפ'ן האַלז.

ד"ר יעקב וויגאָדזקי.

נישט געטראָפען

עפּעס מכח ראַדיאָ.

פון צ. ביון.

די וויסענשאַפט האָט שוין נישט איינ-מאָל אָפּגענאַרט. גאַנץ אָפט האָט זי גע-רייצט מיין פאַנטאַזיע און מיר געמאַכט גלויבען, אַז אָט, אָט מאַכט זי אַ פול-שטענדיגע איבערקערעניש אין אונזער לעבען, אָבער אויסגעלאָזען האָט זיך, אַז עס איז געווען נישט קיין איבערקע-רעניש, נאָר אַ שטיקעל ענדערונג.

איך האָב נאָך היינט ליב צו לייענען די נביאות פון גרויסע וויסענשאַפטס-לייט ווי אַזוי די אָדער יענע כעמישע אָדער טעכנישע ערפינדונג וועט ברענ-גען אַנ'איבערקערעניש אין אונזער לע-בען, אָבער מיין גלויבען אין זייערע נביאות איז אַ ביסעל שוואַכער געוואָ-רען. זיי האָבען מיך שוין צופיל מאָל אָפּגענאַרט. יעדע נייע גרויסע ערפינ-דונג זאָגט אונז צו אין אָנהייב אַ סך מעהר, ווי זי גיט אונז שפּעטער אין דער ווירקליכקייט.

איך וועל בלויז דערמאָנען איינע פון מיינע לעצטע ענטוישונגען און דאָס איז די ראַדיאָ.

איך געדענק די פערשיידענע נביאותן וואָס זענען אַרויסגעזאָגט געוואָרען, ווען די ראַדיאָ האָט זיך בעוויזען אויף דער וועלט. געווען אַזעלכע נביאות'ן, וואָס האָבען געשראָקען, און געווען אַזעלכע, וואָס האָבען גערייצט מיין פאַנטאַזיע.

מען האָט נביאות געזאָגט, אַז די ראַ-דיאָ וועט אָפּשאַפען די צייטונגען, און דאָס, פערשטייט זיך, האָט מיך שטאַרק געשראָקען. שוין אַ ביסעל צו שפּעט פאַר מיר צו זוכען אַנ'אַנדער בעשעפטיגונג.

אָבער מיין שרעקען זיך האָט די נביאות נישט געקענט ענדערען. די ראַדיאָ-נביאים זענען געווען זיכער, אַז די צייטונגען מוזען זיין דער ערשטער גרויסער קרבן פון דער ראַדיאָ. דער שכל איז דאָ געווען אַנ'איינפאַכער: די ראַדיאָ וועט ברענגען יעדען אין הויז אַלע וויכטיגע און אומוויכטיגע נייס אַ פריער און אַ סך שנעלער, ווי די צייטונגען קענען זיי ברענגען.

גאָר איך האָב זיך אומזיסט געשראָ-קען. די ראַדיאָ האָט די צייטונגען אפילו נישט אָנגערירט. די צייטונגען זענען זינט דער ערפינדונג פון דער ראַדיאָ נאָך גרעסער און רייכער געוואָרען. די ראַדיאָ גופא האָט נאָר געשאַפען אַ נייע אָפּטיילונג אין די צייטונגען — די ראַ-דיאָ-אָפּטיילונג.

און די ראַדיאָ-נביאים האָבען גע-טראָפען, אַז די ראַדיאָ וועט איבער-געבען אַלע וויכטיגע נייס, אַז זי וועט געבען בעריכטען וועגען בייזבאָל, פוט-באָל, פּריז-פאַיטס, וואַלען, א. א. וו. זיי האָבען אָבער נישט געטראָפען דעם עיקר, אַז די ראַדיאָ וועט פערנעמען דעם פּלאַץ פון דער צייטונג.

און די ראַדיאָ-נביאים האָבען ווייטער נביאות געזאָגט, אַז די ראַדיאָ וועט שליסען אַלע קאָנצערט-זאַל און אַלע גרויסע פערזאַמלונגס-לאָקאַלען. וואָרום צו וואָס דאַרף מען גיין הערען אַ קאָנ-צערט-זאַל, ווען מען קען דעם זעלביגען קאָנצערט הערען ביי זיך אין דער היים זיצענדיג ביי דער ראַדיאָ? און צו וואָס דאַרף מען גיין אויף אַ פערזאַמלונג הערען אַ רעדנער, ווען מען קען איהם הערען ביי זיך אין דער היים דורך דער ראַדיאָ?

דער שכל איז דאָכט זיך מחייב, אַז מען דאַרף נישט גיין, אָבער אויך דאָ האָבען די ראַדיאָ-נביאים נישט גע-טראָפען.

וואָס איז שייך צו רעדנער און פאַר-לעזער קען מען זיכער נישט לייקענען, אַז ראַדיאָ איז אַ העכסט בעקוועמע ער-פינדונג. אָט דערמאָן איך זיך אין וואָס פאַר אַ שרעקליכער לאַגע איך האָב זיך אַליין געפונען מיט עטליכע יאָהר צו-ריק, ווען איך בין געקומען אויף אַנ'-אונטערהאַלטונגס-אָוועגד און אַ בעקאַנ-טער פּאָעט האָט זיך אויסגעשטעלט לייענען איינע פון זיינע נייסטע פּאָעמען. עס איז געווען אַ פּאָעט מיט אַ לאַנגען אָטעם און ממילא זענען אויך זיינע פּאָ-עמעס געווען לאַנגע. און איך בין גראָד געזעסען אין דער ערשטער ריי און עס וואָלט געווען זייער נישט שיין פון מיין זייט צו פערלאָזען מיין פּלאַץ און אַרויס גיין פון זאַל. איך האָב דעריבער גע-מוזט זיצען און ליידען ביז דער פּאָעט האָט געענדיגט. ווען איך הער אָבער אַזאַ פּאָעט דורך דעם ראַדיאָ, ספּראָווע איך זיך מיט איהם גאַנץ לייכט. איך גיב אַ דריי דאָס רעדעל און ער איז מעהר נישטאָ. דאָס זעלבע קען מען טון מיט אַ נודנער רעדע אָדער דרשה. אַ דר דאָס רעדעל און איהר זייט פּטור. איהר דאַרפט זיך נישט ערגערן, איהר דאַרפט דעם רעדנער אָדער דעם בעל דרשן נישט שילטען אין הארצען, אַז דאָס לשון זאָל איהם אָפּנעמען, נאָר איר גיט אַ דריי דאָס רעדעל און איהר דער-שטיקט איהם.

דאָך נישט קוקענדיג אויף אַזאַ בע-קוועמליכקייט, וואָס די ראַדיאָ גיט אונז אין אַזאַ פאַל, גייען דאָך מענשען הע-רען רעדנער אויף פערזאַמלונגען און זיי גייען אויך אויף פאָרלעזונגען און קאָנצערטען.

אמת, די ראַדיאָ האָט נאָך איצט אַ גרויסען חסרון — זי כאָרכעלט. אויף ראַדיאָ-לשון הייסט עס „סטאַטיק", אָבער קיין אונטערשייד ווי עס זאָל נישט היי-סען איז דאָס זייער אַ פּאַסקודנע זאַך. אָט הערט איהר ווי אַנ'אָפּערע-זינגער צעגיסט זיך אין אַ שיינער אַריע, אָדער ווי אַ פידעל-שפּילער פערגייט זיך אויף זיין פידעל, ער האָט אייך פערכאַפּט און איהר שמעלצט זיך פון הנאה, גאָר פּלוצלונג — קרעס-קרע-קראַ-קראַט-קראַם — קררררר... עס איז געקומען די סטאַ-טיק און האָט אייך צעשלאָגען די גאַנ-צע הנאה. און גראָד האָט די סטאַטיק אַזאַ טבע, אַז זי קומט דוקא אין דער צייט, ווען מען גיט אייך אויף דער ראַ-דיאָ עפּעס אַ שיינס און אַ וואוילס. ווען עס זינגט אָדער שפּילט אַ קאָליקע וועט זיך די סטאַטיק קיין מאָל נישט אַריינ-מישען. און הויבט שוין אָן אייער ראַ-דיאָ צו כאָרכלען, דאָ זייט איהר שוין זיכער, אַז זי וועט אייך אָפּכאָרכלען אַ גאַנצען אָוועגד. אַזאַ טבע האָבען שוין די ראַדיאָס.

מען מוז אָבער אויך זיין גערעכט צו די ראַדיאָס און זאָגען, אַז נישט אַלע מאָל כאָרכלען זיי. פערהאַן צייטען, ווען זיי פיהרען זיך אויף גאַנץ אָנשטענדיג. בעזונדערס אָנשטענדיג זענען זיי, ווען זיי שווייגען. די סטאַטיק האָט נישט קיין שליטה אויף אַ שווייגענדיגע ראַדיאָ.

און די ראַדיאָ-נביאים האָבען ווייטער נביאות געזאָגט, אַז דורך ראַדיאָ וועלען מענשען קענען אויסלערנען אַלע זיבען חכמות און אַלע זיבעציג לשונות. זיצענדיג ביי זיך אין דער היים. מענ-שען וועלען, הייסט עס, קענען ווערען דאָקטוירים און פּראָפעסאָרען פון דער לופט. אָבער איך האָב מורא, אַז אויך דאָ האָבען די נביאים נישט געטראָפען. אמת, עס איז שוין טאַקע פערהאַן אַ ראַדיאָ-אוניווערזיטעט, וואָס ברענגט צו אייך אין הויז אַריין אַלע חכמות און אַלע וויסענשאַפטען דורך דער לופט. אָבער איך ערלויב זיך צו צווייפלען אויב די מענשען וועלען ווערען פיל קליגער פון די לופטיגע לעקציעס, ווי זיי ווערען איצט געגעבען און ווי לאַנג די ראַדיאָס כאָרכלען. איך פּרוביר עס טרעפען פון זיך אַליין. איך האָב מאַנכע פון די לעקציעס געהערט און בין נישט קליגער געוואָרען פון זיי. וואָרים גראַד, ווען עס האָט געהאַלטען, אַז איך זאָל קלי-גער ווערען, האָט דער לעקטאָר זיך אָפּגעשטעלט, אָדער די ראַדיאָ האָט אָנ-געהויבען כאָרכלען.

פאָרלויפיג, אַלזאָ, האָבען מיר די ראַדיאָ-נביאים אַ רעכט ביסעל אָפּגע-נאַרט. איך וועל דעריבער פון היינט אָן זיין אַ ביסעל פאָרזיכטיגער. און ווען איינער וועט קומען און וועט מיר זאָ-גען, אַז עס וועט קומען אַמאָל אַ צייט ווען ראַדיאָס וועלען מער נישט כאָרכ-לען, וועל איך שטאַרק זיך איבערליי-גען, אויב איך זאָל איהם גלויבען.

די פראַגע פון רעגולירען דעם אַרבייטער-לוין אין ארץ-ישראל.

ירושלים, (י.ט.א.) די רעגירונגס-קאָמיסיע, וואָס איז בעשטימט געוואָרען אויף אויסצופאָרשען די פראַגע פון שכירות פאַר נישט-קוואַליפיצירטע אַרבייטער אין ארץ-ישראל, האָט די טעג אָפּגעהאַלטען איהר ערשטע זיצונג אין ירושלים. די קאָמיסיע האָט אָנגעצייכענט די גרונד-פּרינציפּען פון איהר אַרבייט. די מיט-גלידער פון דער קאָמיסיע זענען פאַר'ן צוטרעטען צו דער אַרבייט אויפגענומען געוואָרען דורכ'ן נציב-העליון לאָרד פּלומער. די צווייטע זיצונג פון דער קאָמיסיע וועט אין קורצען אָפּגעהאַלטען ווערען אין יפו.

אַ פּאַלעסטינער פילם אין ירושלים

וועגען די געשעהענישען פון די לעצטע 10 יאָהר.

ירושלים. (יט"א). דער יודישער פילם-אָפּעראַטאָר ה' יעקב בן-דוד האָט דאָ דעמאָנסטרירט אַ פילם א. נ. „די אויפלעבונג", וואָס שילדערט די יודי-שע און אַלגעמיינע געשעהענישען אין ארץ-ישראל פאַר די לעצטע 10 יאָהר זינט דער פערעפענטליכונג פון דער באַלפור-דעקלאַראַציע. דער דאָזיגער פילם איז דורכגעפיהרט געוואָרען ענטשפּרע-כענד צו דער היסטאָרישער ווירקליכקייט.

די הויפּט-מאָמענטען פון דעם פילם זענען: דאָס אָנקומען פון די יודישע לעגיאָנען, דאָס אָנקומען פון ערשטען נציב-העליון סיר הערבערט סעמיועל, דער בעזוך פון מיניסטער טשערטשיל, די פייערליכע עפענונג פון העברעאי-שען אוניווערזיטעט אין ירושלים דורך לאָרד באַלפור, און דאָס אָנקומען פון איצטיגען נציב-העליון לאָרד פּלומער.

Dr. PRYBULSKI

זאַוואַדזקאַ 1, טעל. 25-38.

חצנעריישע און האָר-הויט-קראַנקהייטען. מענער שוואכע, בעהאַנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האָר-אויספאל). רענטגען-שטראַהלען.

נעמט אָן פון 9—1 און פון 4—8 אָוונט דאַמען פון 4—5 נאָכמ.

ספּעציעלער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr. RÓŻANER

ספּעציאַליסט פאַר הויט-, ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע.

היילונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען און דיאַטערמיע

Dzielna 9 (Narutowicza), tel. 28 98.

עמפּ-אָן פון 8—10 און 5—8, פרויען פון 3—4.

וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

לאדז
15 דעצעמבער 1927

דאס לאדזער לעבען

לאדז
15 דעצעמבער 1927

15
דאָנערשטאָג
כא
כסלו תרפ"ח

דעצעמבער
זון-אויפגאַנג 7.33
זון-אונטערגאַנג 3.24
לענג פון טאָג 10,11

היינט
הויבען זיך אָן די צוגאַב-קאָנטראָל - פערזאַמלונגען.

(מ) דאָס פּאָליצייאיש - מיליטערישע ביוראָ ביים מאַגיסטראַט טיילט מיט, אַז דעם 15, 16, 17, 19 און 20. דעצעמבער וועלען פּאָרקומען צוגאָב-קאָנטראָל-פערזאַמלונגען פאַר די רעזערוויסטען און לאַנדשטורם (פּאָספּאָליטע רושעניע) פון דער קאַטעגאָריע A, C און C 1 פון די יאָהרגענג 1901, 1899 און 1887 און די פון די יאָהרגענג 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897 און 1898 וואָס האָבען זיך געדאַרפט צושטעלען צו די קאָנטראָל - פערזאַמלונגען אין 1925 און 1926 י. און האָבען זיך נישט צוגעשטעלט.

אין לאָקאַל פון פ. ק. או. 1 דאַרפען זיך צושטעלען די וואָס האָבען דעם 1. אויגוסט געוואוינט אין די פּאָליציי-קאָמיסאַריאַטען 2, 3, 5, 8, 9 און 11 און אין לאָקאַל פון פ. ק. או. 11 — די וואָס האָבען צו יענער צייט געוואוינט אין די פּאָליציי - קאָמיסאַריאַטען 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14.

רעגיסטראַציע
פון יאָהרגאַנג 1907.

די מיליטעריש - פּאָליצייאישע ביוראָ ביים מאַגיסטראַט טיילט מיט, אַז אַלע יונגעלייט פון יאָהרגאַנג 1907 דאַרפען איצט פערזענליך זיך רעגיסטרירען אין לאָקאַל פון מיליטעריש-פּאָליצייאישען ביוראָ (טראַוגוטאַ 10) פון 8 פריה ביז 3 נאָכמיטאָג, שבת פון 8 פריה ביז האַלב 2 בייטאָג.

היינט, דאָנערשטאָג, די וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 12 קאָמיסאַריאַט מיט די פאַמיליען-נעמען פון N ביז Z און פון 13. קאָמיסאַריאַט מיט די פאַמיליען-נעמען פון A ביז K.

מאָרגען, פרייטאָג, די וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 3-טען פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט מיט די פאַמיליען-נעמען פון L ביז Z.

היינט
געהט אריין אין קראַפט דער נייער אינדוסטריע-געזעץ.

(§) היינט געהט אַריין אין קראַפט דער נייער אינדוסטריע-געזעץ.

פּרעזעס רוס ביים נייעם רעגירונגס-קאָמיסאַר.

(—) נעכטען האָט דער פּרעזעס פון דער לאָדזער קהלה ה' רוס רעוויזיטירט דעם רעגירונגס-קאָמיסאַר.

בעת'ן געשפרעך וואָס האָט זיך פערפיהרט איז אַנוועזענד געווען אויך דער נייער פערטרעטער פון רעגירונגס-קאָמיסאַר ה' שער. ס'זענען אַרומגערעדט געוואָרען אַ רייה אַקטועלע ענינים.

אין די אַפּטייקען.
היינטיגע נאַכט-דיזשורען.

(§) היינט בײַנאַכט דיזשורירען פאָלגענדע אַפּטײַקען: ם ל. ליפּיעץ (פּיעטריקאָווער 123) ע. מילער (פּיעטריקאָווער 46) וו. גראָשקאָווסקי (קאָנסטאַנטינער 15) ק. גערטנער (ציגעל-גאַס 64) ה. ניעוויאַראָווסקי (אַלעקסאַנדראָווסקאַ 37) ס. יאַנקעלעוויטש (אַלט-שטאָדט 9).

אויטאָ-אַרגיעם.

(§) אויף רוג פּיעטריקאָווער און נאַוואַנגעוויצקאַ האָט אַן אויטאָ איבערגעפאָהרען דעם 55-יעהריגען יוזעף זשעפּיעצקי. די פּאַגאָטאָווי יע האָט איהם אָפּגעפיהרט אין אַ שווערען צושטאַנד אין שפּיטאָל.

צי וועלען טאַקי די געוועלבער נישט זיין אָפען לענגער פאַר די חגאות?

די קאָמיסיע פאַר אַלגעמיינע ענינים איז ווייטער געגען.

(מ) נעכטען אין אָוונט איז אין מאַגיסטראַט פּאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ פון די קריסטליכע און יודישע סוחרישע פעראיינען מיט די אָנגעשטעלטע-פעראיינען, אויך פאָרשטעהער פון שטאָט-ראַט און דער אַרבייטס-אינספּעקטאָר וואָיטקיעוויטש וועגען לענגער אָפען האַלטען די געוועלבער אין די פאַר חגאות-טעג.

צוליב דעם, וואָס ביידע צדדים זענען נישט געקומען צו קיין הסכם, איז די קאָנפערענץ איבערגעריסען געוואָרען. נאָכדעם איז פּאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער קאָמיסיע פון אַלגעמיינע ענינים ביים שטאָט-ראַט וועגען זעלבען ענין.

נאָך אַ לענגערער דיסקוסיע איז די קאָמיסיע געקומען צום בעשלוס צו בלייבען ביי איהר פריהעריגער מיינונג — נישט צו ערפילען די בקשה פון די סוחרים-פעראיינען צו פערלענגערען די האַנדעלס-שעה'ן פאַר די חגאות.

פּאַטענטען אויפ'ן יאָהר 1928.

דער פּרעזעס פון פינאַנץ-קאַמער ה' טאָוואַרניצקי האָט אונז צוגעשיקט אַן אָפּשריפט פונ'ם צירקוליאַר פון פינאַנץ-מיניסטעריום.

אינ'ם דאָזיגען צירקולאַר ווערט ערקלערט, אַז דער טערמין פון אויסצוקויפען פּאַטענטען און רעיעסטראַציע-קאַרטען אויפ'ן יאָהר 1928 איז ביז סוף דעצעמבער. דער דאָזיגער טערמין וועט נישט פערלענגערט ווערען און נאָכ'ן בעשטימטען טערמין וועט זיך אָנהויבען אַ גענויע פּאַטענטען-קאָנטראָל אין די האַנדעלס-און אינדוסטריע - אונטערנעהמונגען.

די, וואָס וועלען אינגאַנצען נישט אויסקויפען קיין פּאַטענטען, אָדער וועלען האָבען נישט קיין ענטשפּרעכענדע פּאַטענטען וועלען צוגעצויגען ווערען צו פעראַנטוואָרטליכקייט.

פאַר די פּאַטענטען וועט אויך אין יאָהר 1928 צוגערעכענט ווערען דער אויסערגעוועהנליכער 10 פּראָצענטיגער צושלאַג, אַלץ איינס צי די פּאַטענטען וועלען אויסגעקויפט ווערען אין 1927, צי אין 1928.

די פעראָרדנונג פון מלוכה-פּרעזידענט וועגען דעם 10 פּראָצענטיגען צושלאַג צו די דירעקטע שטייערען אויפ'ן יאָהר 1928, וועט ערשיינען אין די נאָהנטסטע טעג.

הכנות צו די סיים-וואַהלען

מיטגלידער פון די וואַהל-קאָמיסיעס.

(§) נעכטען איז פּאָרגעקומען אַ זיצונג פון סעניאָרען-קאָנווענט ביים שטאָט-ראַט. עס זענען פעסטגעשטעלט געוואָרען 4 מיטגלידער און 4 פערטרעטער צו דער קרייז וואַהל-קאָמיסיע נומער 13 אויף דער שטאָדט לאָדז און 2 מיטגלידער און 2 פערטרעטער צו דער וואַהל-קרייז-קאָמיסיע נומער 14 אויפ'ן לאָדזער פּאָוויאַט.

נאָכדעם זענען בעשטעטיגט געוואָרען צו 3 מיטגלידער און צו 3 פערטרעטער פאַר די 199 וואַהל-קאָמיסיעס.

אַבוואַדען.

(§) היינט וועט דער רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט אויסקלעבען די פּלאַקאַטען וועגען דעם צוטיילען די שטאָדט לאָדז אויף 199 אָבוואָדען. עס וועלען אָנגעגעבען ווערען די לאָקאַלען און אַדרעסען, וואו ס'וועלען אַמטירען די וואַהל-קאָמיסיעס, וואו עס וועלען זיך געפונען די וואַהל-לאָקאַלען און וואוהין מען דאַרף זיך ווענדען וועגען פערשידענע וואַהל ענינים. אין פאַל פון אייניגע נישט דייטליכקייטען אָדער נישט פּינקטליכקייטען אין די פּלאַקאַטען, דאַרף מען זיך באַלד ווענדען צום וואַהל - רעפעראַט ביים מאַגיסטראַט

ביי די האַנדוועקער.

אויף דער לעצטער זיצונג פון האַנדווערקער-ראַט איז בעטראַכט געוואָרען די פראַגע וועגען די וואַהלען צום סיים און סענאַט.

איבער'ן בעריכט פון דירעקטאָר אָרדינאַנס וועגען דער קאָנפערענץ פון צענטראַל-ראַט אין וואַרשאַ האָט זיך ענטוויקעלט אַ לענגערער וכוח. צום סוף איז אָנגענומען געוואָרען אַ רעזאָלוציע, וואָס פאָדערט אויף די האַנדווערקער-צענטראַלע אָנצושליסען זיך אָן דעם מינדערהייטס בלאָק, כדי צו זיכערען פאַר די האַנדווערקער אַ פערטרעטונג אין סיים און סענאַט.

דער קערפּער פון יוסף אוריסאָן ז"ל
נעכטען איבערגעפיהרט קיין ארץ ישראל.

(—) נעכטען פאַרמיטאָג איז פּאָרגעקומען די עקסהומאַציע פון קערפּער פון יוסף אוריסאָן ז"ל, וואָס איז איבערגעפיהרט געוואָרען קיין א"י און וועט דאָרט קומען צו קבורה אויפ'ן הר הזיתים.

די צערעמאָניע האָט זיך אָנגעהויבען אַרום 11 אַ זייגער. אין דער אַנוועזענהייט פון פאָרשטעהער פון דער מאַכט איז אויפגעגראָבען געוואָרען דער קבר און דער ארון איז אַריבערגעטראָגען געוואָרען אין הספד-זאַל. צו דער לויה איז געקומען אַ גרויסער עולם מלוים פון איבער טויזענד מאַן, כדי אָבצוגעבען דעם לעצטען כבוד דעם בעליבטען ציוניסטישען מנהיג און געזעלשאַפטליכען טוער. עס זענען אַנוועזענד געווען די מיטגלידער פון ציוניסטישען קאָמיטעט, „מזרחי", פּרעזידיום פון דער יודישער קהלה און פיל דאַזאָרעס, לאַווניק יאָעל, ראַטמענער פון שטאָדט-ראַט, דעלעגאַציעס פון די העבּרעאישע גימנאַזיעס מיט זייערע פאָהנען א. אַ. וו.

אין דער שוהל אויפ'ן בית עולם איז דורכ'ן קאַנטאָר אַלטערמאַן מיט'ן כאָר אונטער דער לייטונג פון ה' דאַרגוזשאַנסקי אָבגעריכט געוואָרען אַ תפלה. נאָכדעם האָבען געהאַלטען הספדים: ד"ר ברוידע (פּויליש) צבי ליטווין און ה ש. לעוו (העברעאיש) און מ. העלמאַן און מ. רומקאָווסקי (יודיש). נאָך די הספדים איז דער ארון אַרויסגעטראָגען געוואָרען צו דער עגלה און די לויה האָט זיך לאַנגזאַם געריהרט און געגאַנגען דורך די גאַסען: בזשעזשינער נאָוואָמיעסקאַ, אָגראָדאָוואַ, גדאַנסקאַ פערביי דער ציוניסטישער שוהל „אהל יעקב") ציגעל-גאַס פערביי דעם ציוניסטישען קאָמיטעט, וואו פון באַלקאָן איז אַרויסגעהאָנגען געוואָרען די ציוניסטישע פאָהן איינגעהילט אין טרויער, און דאַן ווייטער דורך סקווערזאָווע צו דער פאַבריק באַהן.

דער ארון איז אַריינגעשטעלט געוואָרען אין וואַגאָן, וואו עס האָבען דעם נפטר געזעגענט אין נאָמען פון דער פאַמיליע, פריינד און פערעהרער דעם נפטר'ס ברודער ה' ל. אוריסאָן און ה' גוטערמאַן.

וועגען סאַניטאַרען-צושטאַנד אין די בעקערייען

דעלעגאַציע אין מאַגיסטראַט. — בעשטראָפט בעקעריי-בעזיצער.

(מ) אין צוזאַמענהאַנג מיט די סאַניטאַרע רעוויזיעס, וואָס ווערען איצט אַדורכגעפיהרט אין די בעקערייען האָט זיך נעכטען אַ דעלעגאַציע פון בעקערצעך און פון בעקער-מייסטער-פעראיין און די פערזאָנען פון סט. קאָפּטשינסקי און מ. פּאָזנאַנסקי זיך געווענדעט צום מאַגיסטראַט. די דעלעגאַציע האָט פערלאַנגט, אַז אין די קאָמיסיעס, וואָס פיהרען אַדורך די קאָנטראָלעס זאָלען אויך צוגעלאָזט ווערען פאָרשטעהער פון די בעקער-מייסטער.

די דאָזיגע פראַגע ווערט איצט ספּעציעל אַקטועל אין צוזאַמענהאַנג מיט דער רעאָרגאַניזאַציע פון די בעקערייען א. אַ. וו.

וויצע-פּרעזידענט ראַפּאַלסקי, וועלכער האָט אויפגענומען די דעלעגאַציע און צוגעהערט די פאָדערונגען, האָט צוגעזאָגט דעם אַרויסגעזאָגטען וואונש איבערצושיקען צו דער געזונדהייטס-אָפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט.

* * *

(מ) לויט'ן אויפטראַג פון דער געזונדהייטס-אָפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט זענען בעשטראָפט געוואָרען פאָלגענדע בעקערייען פאַר אַנטי-סאַניטאַרען צושטאַנד: לאַסמאַן משה (פּאָמאָרסקאַ 50) ברעלאָווסקי עליאַש (קילינסקאַ 40), צווייליך קליין (פּאָמאָרסקאַ 56), פּודלאָווסקי אהרן (גדאַנסקאַ 14), עוויגקייט באָלעסלאַוו (קאָנסטאַנט. 84) פּאָזנאַנסקי משה (קאָנסטאַנטינער 46), ווייַנבערג אברהם (וואָסקאָדניאַ 50) באַכאַריער אהרן (וואָסקאָדניאַ 31).

אַ חוץ דעם האָט זיך די געזונדהייטס-אָפּטיילונג געווענדעט צו דער מאַכט מיט אַ פאָרשלאַג אינגאַנצען צו ליקווידירען פאָלגענדע בעקערייען: גריץ הערצקאַ (נאָוואָמיעיסקאַ 4) און שולדסמאַן אהרן (גדאַנסקאַ 14).

———

האַנדעל

די לאַגע פאַר די חגאות.

אין די לעצטע טעג איז אין האַנדעל מיט

בוימוואָל-סחורות,

נישט אַריינגעטראָטען קיין ענדערונג — ס'האָט ווייטער געהערשט אַ שטילשטאַנד, נישט קוקענדיג אויף די פאָרשטעהענדע חגאות, און אויב מ'קען נאָך ערוואַרטען עפּיס אַן אויפלעבונג אין דעטאַיל-פערקויף, איז אין די הורט-געשעפטען שוין יו"ט. און דער דאָזיגער יו"ט וועט אין דער אינדוסטריע און הורט-האַנדעל דויערען ביז'ן 10 — 15 יאַנואַר.

ס'איז פאָראויסצוזעהען, אַז צוליב די קליינע פאָדערונגען אויף ווינטער-סחורות, וואָס ס'איז געווען ביז איצט, און צוליב דעם, וואָס קיין גרויסע זאַפּאַסען זענען אויף לאַגער נישט פאַרהאַן וועט מען נאָך לייזען פאַר ווינטער-סחורות.

די פרייזען זענען געבליבען די זעלבע זייט איינינע וואָכען, לעצטענס האָט מען שוין קיין מזומן פאַר די אויגען נישט געזעהען. ס'זענען אפילו געווען פאַלען, ווען מ'האָט אין דעטאַיל געלייזט אויף וועקסלען.

די פרייזען אויף רויה-בוימוואָל זענען אויפ'ן וועלט-מאַרק עטוואָס געפאַלען, דאָס האָט אָבער נישט קיין השפּעה אויף די פרייזען פון די בוימוואָל-אויסאַרבייטונגען, ווייל די פרייזען זענען קאַלקולירט געוואָרען בעת די בוימוואָל פרייזען זענען געשטאַנען אַזוי, ווי איצט.

———

צום אָנדענק פון פּרעז. נאַרוטאָוויטש.

(מ) זונטאָג ד. 18 ה. ח. וועט אין פילהאַרמאָניע פּאָרקומען אַן אַקאַדעמיע צום אָנדענק פון פּרעזידענט נאַרוטאָוויטש. די אַקאַדעמיע ווערט איינגעאָרדענט דורך אַ ספּעציעלען קאָמיטעט אונטער'ן פּאָרזיץ פון פּרעזעס פון שטאָט-ראַט אינ'ש. האָלצנעכער.

היינט
פאָרוואַהל-פערזאַמלונג פון „הזמיר"

היינט פּינקטליך 8 אין אָוונט קומט פאָר אין אייגענעם לאָקאַל (אַל. קאָשטשושקי 21) אַ פאָרוואַהל-פערזאַמלונג פון די „הזמיר"-מיטגלידער. די אַלע, וועלכע דער „הזמיר" אינטערעסירט, די אַלע וואָס ווילען אַז די איינציגע מוזיק און קולטור געזעלשאַפט זאָל נישט אונטערגעהען, דאַרפען קומען צו דער דאָזיגער פאָרוואַהל-פערזאַמלונג.

אַ שרפה
אין דאָבראַניצקי'ם פאַבריק.

(§) נעכטען בייטאָג איז איז דער פאַבריק פון בר. ראָבראַניצקי'ס (ציגעל-גאַס 89) אויסגעבראָכען אַ שרפה. דאָס פייער האָט זיך גיך פונאַנדערגעשפּרייט.

ס'זענען באַלד אַרויסגערופען געוואָרען 3 פייערלעשער-אָפּטיילונגען וועלכע האָבען דאָס פייער איינגעלאָשען.

בעריכטיגונג.

אין דער נאָטיץ „פערלאָזט די פרוי מיט אַ קינד" אין נעכטיגען נומער פון אונזער צייטונג דאַרף דער נאָמען זיין נישט קראַנט, נאָר קראַפּט.

אַרוט
„מעזינקע" צום לעצטען מאָל.

היינט 9.15 ווערט צום לעצטען מאָל געגעבען די קאָנקורענצלאָזע רעווי א. ג. „מיזינקע אויסגעגעבען", וואָס ענטהאַלט 11 נומערן איינס אין איינס.

בכלל אונטערשיידט זיך אונזער יונגער טעאַטער'ל פון אַלע אַנדערע עהנליכע קינסטלערישע רעווי-טעאַטערס מיט זיין אַבסאָלוטער פערשידענאַרטיגקייט און בונטקייט פון זיינע שטימונגען, און דעריבער האָבען זיינע ערשטע צוויי פּראָגראַמען אַזוי שטאַרק נושא חן געווען ביי אַלע מינים פון זיינע בעזוכער.

לויט ווי מען אינפאָרמירט אונז, וועט דער דריטער פּראָגראַם, וואָס ווערט איצט רעפּעטירט זיין אַ גרויסער שריט פאָראויס.

א טאָג מיט איליאַ ערענבורג'ן.

מיט'ן שריפטשטעלער אין האָטעל. - איבער באַלוטער גאַסען און שטובען. - אין רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט". - בעזוך אין דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור".

עס איז שוין געוואָרען א שטילע טראַדיציע: יודישע שריפטשטעלער, קינסטלער, וועלכע קומען קיין לאָדז און ווילען זיך שאַפען א בעגריף וועגען אונזער שטאָט און ספּעציעל פון די יודישע ווינקעלעך אין יודישע פערהעלטענישען, ווענדען זיך צו אונז, צו דער רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" און, ס'ווייזט אויס. אז זיי נאַרען זיך נישט אָב. ווען דער בעריהמטער דייטשער שריפטשטעלער דר. אַלפרעד דעבלין (פאָרזיצער פון דייטשען שריפטשטעלער-פערבאַנד) איז געווען אין לאָדז, האָט ער זיך צו אונז געווענדעט, מיר זאָלען איהם אינפאָרמירען וועגען יודישען לעבען, און אין זיין בוך וועגען פּוילען קאָן מען געפינען נישט איין גלענצענד בלעטעל וועגען לאָדז, געשריבען מיט אונזער בעדייטענדער מיטאַרבייט. אונזערע מיטאַרבייטער האָבען אַרומגעפיהרט איבער לאָדז דעם טאַלאַנטפולען יודישען נאָוועליסט י. י. זינגער און געהאָלפען איהם זאַמלען מאַטעריאַל פאַר זיינע פּרעכטיגע אָפּהאַנדלונגען וועגען דער שטאָט לאָדז.

דעם וועלט-בעריהמטען רוסישען שריפטשטעלער א י ל י א ע ר ע נ ב ו ר ג האָבען קאָלעגען-זשורנאַליסטען נאָך אין וואַרשאָ רעקאָמענדירט, ער זאָל זיך ווענדען צו אונזער רעדאַקציע. וועט ער בעקומען די בעסטע און פריינדליכסטע מיטהילף ביים בעקענען זיך מיט דער גרויסער אַרבייטס-שטאָט.

ערענבורג האָט טאַקע תיכף נאָך זיין קומען קיין לאָדז אָנגעקלונגען צו אונז אין רעדאַקציע: צי ווילען מיר איהם נישט מיטהעלפען, ער וויל זיך בעקענען מיט דער לאָדזער יודישער אָרימקייט, מיט דעם קוואַרטאַל, וועלכער הייסט, ווי מ'האָט איהם געזאָגט, באַלוט; ער וויל אויך זעהן, וועלכע פון די גרויסע לאָדזער טעקסטיל-פאַבריקען.

נאַטירליך האָבען מיר אויסגעדריקט אונזער גרייטקייט. מיר האָבען זיך אויך באַלד געשטעלט אין פערבינדונג מיט דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור און אָנגעפרעגט, צי וועט דער שריפטשטעלער קאָנען בעזוכען די גרעסטע טעקסטיל-אונטערנעהמונג אין פּוילען (אויך אין אייראָפּע).

דירעקטאָר מאַקס קאָהן האָט מיט צופרידענהייט אויפגענומען דעם פאָרשלאַג און האָט זיך געשטעלט צו דינסט, כדי צו ווייזען דעם בעריהמטען שריפטשטעלער די גראַנדיעזע פאַבריקען פון דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור".

צום שריפטשטעלער אין האָטעל זענען אַוועק די פאָרשטעהער פון אונזער רעדאַקציע: דיכטער מ. בראָדערזאָן, רעד. ל. פוקס און פרוי פוקס.

עס פערבינדט זיך גלייך א שמועס איבער פערשידענע טעמעס. ערענבורג פיהלט זיך נאָך מיד פון די טעג, וועלכע ער האָט פערבראַכט אין וואַרשאָ. די ליטעראַרישע משפחה, די פּוילישע און די יודישע האָט איהם דאָרט גאַנץ וואַרים אויפגענומען. בעזוכען, באַנקעטען, אויפנאַהמע אין דער סאָוויעטישער באָטשאַפט מיט אַנטייל פון פּוילישע און יודישע שריפטשטעלער. בעזוכער פון פערלענער, אונטערהאַנדלונגען. עס זענען געווען אויך קוריאָזען. א וואַרשאַווער יודישע (פּוילישע) צייטונג וויל דרוקען זיינס א זאַך. זי שטעלט אָבער בעדינגונגען, דאָס טויג פאַר איהר נישט, יענץ איז נישט צוגעפּאַסט.

— אויב אַזוי, ענטפערט ערענבורג, טויג איך, ווייזט אויס, בכלל נישט פאַר אייך, טאָ לאָזט זשע מיך צורוה.

ערענבורג שטרייכט באַלד פון אָנהויב פון געשפּרעך אונטער זיין אינטערעס צו יודען, צום יודישען לעבען. ער פערשטעהט יודיש, אָבער דאָס פשוט'ע טאָג-טעגליכע יודיש הויבט מען אָן צו רעדען הויך-ליטעראַריש — הערט ער אויף צו פערשטעהן... זיינע עלטערען האָבען צווישען זיך גערעדט יודיש אָבער מיט די קינדער—רוסיש. געוואוינט האָבען זיי אין מאָסקווע, וואו זיין פאָטער גריגאָרי ערענבורג, האָט אַלס אינזשיניער געהאַט וואוינרעכט. אין מאָסקווע איז ערענבורג ערצויגען געוואָרען, דאָרט האָט ער זיך געלערנט און—טאַקע בעזייטיגט געוואָרען פון 5. קלאַס גימנאַזיע...

ערענבורג דערצעהלט וועגען זיין בעזוך אין גער, ער איז אהינגעפאָהרען אין דער בעגלייטונג פון פּוילישען דיכטער יוזעף וויטלין און א זשורנאַליסט. זיי האָבען אָנגענומען אַלע מיטלען מ'זאָל זיי נישט חושד זיין אין שלעכטע כוונות, מ'האָט זיך אָבער צו די בעזוכער דאָך בעצויגען מיט אומצוטרוי. ערענבורג'ן איז געלונגען בייצוּוואוינען א מאָהלצייט אין רבינ'ס הויף, אָבער צום רבי'ן גופא האָט מען איהם נישט צוגעלאָזט, ערענבורג'ן האָט איבעראַשט דער קאָנטראַסט צווישען דעם רבי'ן און די חסידישע פרויען, צווישען וועלכע ס'געפינען זיך גאַנץ נאָהענטע צום רבי'ן און רעדען פריי פראַנצויזיש, זענען זעהר אינטעליגענט, בעהאַוונט אין ליטעראַטור און וועלטליכע פראַגען.

עס קומט צו רייד וועגען דער קריטיק איבער'ן גרויסען שריפטשטעלער. נישט אַלצדינג קאָן ער, פערשטעהט זיך, פערפאָלגען, אָבער מעהר וועניגער איז ער אין קורס פון דער קריטיק.

— מ'שרייבט טיילמאָל וועגען מיר,— זאָגט ערענבורג מיט א לייכטען שמייכעל אויפ'ן תמיד ערנסטען און אפילו טרויעריגען פנים — קאָמישע זאַכען. עס געפעלט מיר בעזונדערס, וואָס עס שרייבט נאָוואַטשינסקי (דער בעריהמטער פּוילישער פּאַמפלעטיסט) און אָט האָט דער וואַרשאַווער קאָרעספּאָנדענט פון א ריגער צייטונג געשריבען א בעריכט פון מיין פאָרלעזונג. ער שרייבט צווישען אַנדערען, אַז איך האָב א ליסע קאָפּ, — לאַכט ערענבורג און פיהרט דורך מיט דער האַנד איבער זיינע געדיכטע האָר.

— מאָדנע פראַגען שטעלען מיר אָפט מאָל מיינע אינטערוויואוערן, דערמאָנט זיך ערענבורג, — אָט איז שוין ביי מיר געווען א זשורנאַליסט פון א היגער פּוילישער צייטונג, זיין נאָמען איז א יודישער, און די ערשטע פראַגע זיינע איז געוועזען: ווי בעציהה איך זיך צו פּילסודסקין? איך האָב איהם געגעבען צו פערשטעהן, אַז איך מיש זיך נישט אין פּאָליטישע ענינים און געאיילט זיך צו ענדיגען דעם געשפּרעך.

מיר שמועסען זיך אָפּ וועגען פּראָגראַם פון מאָרגענדיגען טאָג: אין דערפריה — א בעזוך אין באַלוט, בייטאָג — אין דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור".

דער שפּאַציר איבער באַלוט, איבער די באַלוטער גאַסען, וועבער-שטיבלעך, שענקען, מלינות, חדרים איז פאָרגעקומען נעכטען אין דערפריה. דעם גרויסען שריפטשטעלער האָבען בעגלייט און געגעבען די נויטיגע ערקלערונגען רעד. לאַזאַר פוקס און י. ראָזענבערג.

אויף די באַלוטער גאַסען.

אונזער אָנקומען אויף די באַלוטער גאַסען האָט געוועקט די אויפמערקזאַמקייט פון די דאָרטיגע איינוואוינער, נאָכמעהר ווען מ'האָט דערהערט, אַז די פרעמדע רעדען רוסיש, די אַלע הייזלעך אויף פעפער-גאַס, מלינאַרסקאַ, בערעק יאָסעלעוויטש און נאָכדעם קאַלענבאַך, פייפער און אַנדערע האָבען אויף איהם געמאַכט א גרויסען איינדרוק. די נישט בּרוקירטע גאַסען, די שמוציגע הויפען, די האַלב-איינגעפאַלענע הייזלעך, די אומענשליכע וואוינונגען, אויף בערעק יאָסעלעוויטש-גאַס האָט זיך ערענבורג אָפּגעשטעלט פאַר דעם גרויסען הויז, וואָס ווערט דאָרט געבויט דורכ'ן אַרבייטער-וואוינונגס-קאָאָפּעראַטיוו „פּאַראָויס", ערנבורג האָט זיך אויסגעפרעגט וועגען דער טעטיגקייט פון דעם קאָאָפּעראַטיוו און זיינע אויפגאַבען.

אין די וועבער-שטובען.

מיר האָבען גענומען אַרומפיהרען דעם גרויסען שריפטשטעלער איבער די יודישע וועבער-שטובען; אין די צימערן, וואו מ'עסט, מ'שלאָפט, מ'קאָכט ס'אַרבייט צוזאַמען. הינטער די וועבשטוהלען זיצען און קלאַפּען מאָנאָטאָן מעהרסטענטייל עלטערע יודען. ערענבורג פרעגט איינעם פון זיי: פאַרוואָס זעהט מען נאָר עלטערע יודען ביי דער אַרבייט?

— די יונגערע זוכען אַנדערע, בעסערע בעשעפטיגונגען, מיר אַלטע עובר-בטל. ניקעס קענען שוין נישט עפּעס אַנדערש טון, קלאַפּט מען מיט דער „לאַדע" און מ'עסט קרענק.

— וויפיל פערדינט איהר ביי דער דאָזיגער אַרבייט? פרעגט ערנבורג.

— 24 גילדען א וואָך.

— אין ס'זענען פערהאַן אַנדערע וועבער וואָס פערדינען מעהר?

— יאָ, מ'קאָן פערדינען נאָך 3 גילדען א וואָך, אָבער מען מוז האָבען מעהר כח, אָדער מ'מוז אַרבייטען מעהר ווי 10 שעה א טאָג, ווי איך.

— אַרבייט מען טאַקע מעהר ווי 10 שעה א טאָג, — וואונדערט זיך ערנבורג?

— איהר קענט נישט די דאָזיגע וועבער, — וואַרפט אַריין דער אַרבייטער פון צווישען וועב-שטוהל, — זיי אַרבייטען 26 שעה אין מעת-לעת אויך.

ערנבורג פרעגט זיך נאָך וויפיל א מענש דאַרף, כדי ווי עס איז אויסצולעבען און עס לעגט זיך איהם שווער אויפ'ן שכל, ווי אַזוי די „גליקליכע" מענשען, וואָס אַרבייטען צו 10 שעה א טאָג, קענען לעבען.

אין דער גנבה'שער מלינה.

מיר וואַנדערען ווייטער אין די פערוואָרפענסטע באַלוטער-געסלעך. שמוץ, פערוואָרלאָזטע קינדער, אָפּגעריסענע יודענעס פאַר די טויערען און כמעט פון יעדען הויז א לאַדע פון א וועב-שטול. ערענבורג'ן אינטערעסירט די מינדעסטע קלייניגקייט. מיר געהען פערביי פאַר א הויז, וואו ס'געפינט זיך א „מלינה", מיר אינפאָרמירען זיך צי מ'ערלויבט ערענבורג'ן אַריינצוגעהען.

חברה, וועלכע געפינען זיך דאָרטען, פרעגען אויס, ווער דאָס איז דער „יאָלד", ווען זיי הערען, אַז דאָס איז איינער פון די בעדייטענדסטע שריפטשטעלער רופט זיך אָפּ איינער פון די אָנוועזענדע.

— ער וויל בעשרייבען אונזערע לאָדזער זאָל ער אַריינגעהען.

— מיר קומען אַריין אין דער „מלינה", עטליכע יונגען זיצען און עסען, אַנ'אַנדערער א הויכער, א שטאַרקער דרעהט זיך אַרום אין שטוב און סודעט זיך מיט'ן בעל-הבית. ווען ערענבורג קומט אַריין, געהט דער הויכער צו איהם צו, דערלאַנגט איהם די האַנד און זאָגט, פערשטעהט זיך, אויף יודיש.

— איהר זענט פון „ריסעגלאַנד", יאָ, אָבער מ'זעהט אייך אָן, אַז איהר זענט א יוד.

יאָ, א יוד, זאָגט ערענבורג.

ערענבורג איז אָבער זעהר נייגיריג. ער וויל אַלץ וויסען, ווער ס'זענען גנבים, ווער אַלפאָנסען, ווער אַפּעריסטען, ווער סתם זשוליקעס, מיר מוזען ערענבורג'ן געבען „אַנ'איבערבליק" איבער דער לאָדזער אונטערוועלט. ער מאַכט זיך אפילו נאָטיצען וועגען די גרעסטע „העלדען" פון דער אונטערוועלט, וויל וויסען וועגען זייער פערגאַנגענהייט און וועגען זייער ספּעציאַליטעט.

אין דער רעזידענץ פון די קאַטערינאַזשעס.

מיר קומען אויף פייפער-גאַס. האַלב-איינגעפאַלענע הייזלעך, וואָס זינקען אין דער ערד אַריין, נאָר אין סאַמע מיטען א הויכע שמאַלע אַפּיצינע, וואָס האַרמאָנירט אַבסאָלוט נישט מיט דעם אַרומיגען.

מיר ווילען בעזוכען די שוהל פון די קאַטערינאַזשעס, די שוהל פון שמאַטע-קלויבערס. אַלץ איז אָבער פערמאַכט. דער עולם איז ביי דער אַרבייט. מיר געהען אַריין אין „וואוינונג". דאָרט געפינט זיך גראָד אַנ'אַרבייטער, ווען ער דערוויסט זיך, ווער דער גאַסט איז, זשעגנירט ער זיך א ביסעל, אָבער ביסלעכווייז הויבט ער אָן רעדען:

— איהר וואונדערט זיך, אַז דאָ וואוינען מענשען, אַזוי איז עס פאַר דעם שטאָל צאָהלען מיר 18 גילדען א קוואַרטאַל. און דאָס מוז מען צאָהלען פּינקטליך. אויב נישט — איז עקסמיסיע.

מיר געהען ווייטער און מוזען ערענבורג'ן דערצעהלען גענוי וועגען דעם לעבען פון די יודישע קאַטערינאַזשעס, שמאַטע-קלויבער, האַנדלאַרזשעס און אַנדערע יודישע „פּרנסות". ער וויל אַלץ וויסען און וויסען גענוי. ער וויל וויסען סטאַטיסטישע ציפערן וועגען דער צאָהל יודען, בעזונדערס יודישע וועבער (אוי, די יודישע האַנדוועבער), בכלל אַרבייטער און האַנדווערקער, און בעזונדערס וויל ער פערשטעהן די סיבה, פאַרוואָס די יודישע פאַבריקאַנטען נעהמען נישט אַריין די יודישע אַרבייטער אין זייערע פאַבריקען.

אין די יודישע חדרים.

ערענבורג וויל זעהן אַנ'אמת יודיש חדר. מיר פיהרען איהם אין אזא חדר אויף אַלעקסאַנדער-גאַס. דער מלמד איז געריהרט פון בעזוך. ער ווייסט אַליין נישט, וואָס צו טון פאַר איבעראַשונג. ווען מיר קומען אַריין געפינען זיך אין ערשטען צימער אַנ'ערך 25 קליינע קינדערלעך, בלייכע, אָפּגעריסענע, שמוציגע. זיי שטעהען אַרום רבי'ן און קוקען פערוואונדערט, ערענבורג פרעגט זיך אויס וויפיל שעה א טאָג די קינדער לערנען אין חדר.

— פון 8 אין דערפריה ביז 7 אין אָוונד — ענטפערט דער מלמד. איך האַלט שוין דאָס חדר 36 יאָהר. אָפּגעהאַרעוועט שוין די יאָהרען. אַלץ אָרימע קינדער, זעהר אָרימע, קענען נישט צאָהלען. מ'לערנט מיט זיי דאַוונען, חומש און נאָך מעהר. ס'איז אָבער שוין נישטאָ מעהר קיין כוח צו אַרבייטען.

— מיט וואָס בעשעפטיגט זיך דיין טאַטע? — פרעגט ערענבורג ביי איינעם פון די קינדער.

— א טרעגער...

— און דיינער?

— אַרבייט אין דער פּאַשאַרניע.

— און דיינער?

— א בעקער-אַרבייטער.

— און דיינער?

— דאָס איז דאָך מיין ברודער, ענטפערט דאָס קינד, וואונדערנדיג זיך אויף דער מאָדנער פראַגע.

דאָס צווייטע צימער פון חדר איז פערדינגען אויף א „שולע" דאָרט קומען זיך צענויף פון 10 ביז 12 א זייגער בייטאָג די עלטערע קינדער פון א גאַנצע רייהע אַרומיגע חדרים און ס'ווערט דאַנגעלערנט וועלטליכע לימודים מיר טרעפען אָן אויף א לעקציע פון פּויליש.

מיר בעזוכען נאָך אַנ'אַנדער חדר, כמעט דאָסזעלבע בילד. ערנבורג פרעגט זיך נאָך וועגען דער ערציהונג פון די יודישע קינדער. ער בעגרייפט אין איין אויגענבליק דעם גאַנצען ענין און מאַכט שוין פערשידענע אויספיהרונגען מיר ווילען נאָך זעהען די וועלטליכע יודישע שול, ס'איז שוין אָבער שפּעט, ערענבורג בעט איבערצוגעבען א גרוס די יודישע פאָלקס שולען און קינדער-היימען, ער קען זייער גרויסע אַרבייט פון דעם, וואָס ער האָט געזעהען אין וואַרשאַ.

אין רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

ערענבורג וואָלט נאָך וועלען אַרומגעהן איבער די באַלוטער גאַסען און שטובען. זיין קינסטלערישער אינטערעס איז פערכאַפּט פון דעם, וואָס ער האָט געזעהן און געהערט. „דאָס איז א מין געמיש פון ווייטשעפּעל אין מאָסקווער הינטערגעסלעך. דאָ מוז מען וואוינען א לענגערע צייט, מיטלעבען מיט די מענשען, כדי אַלץ צו בעגרייפען און אויפצונעדמען".

אָבער די צייט איז קורץ. מיר מוזען שוין באַלד זיין אין דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור". מיר כאַפּען זיך אַריין אויפ'ן וועג אין רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט", אָפּרוהען זיך און אויסטרינקען א גלאָז טעע. ערענבורג נוצט אויס די פּאָר פרייע מינוטען. ער נעהמט אַרויס זיין נאָטיץ-ביכעל און בעט מ'זאָל איהם איבערגעבען נאָך פּרטים וועגען די לאָדזער יודען, וועגען די יודישע וועבער, האַנדווערקער, וועגען דער אונטערוועלט. רעד. ברוסטאָווסקי וואַרפט צו א פּאָר אינטערעסאַנטע איינצעלהייטען און עפּיזאָדען וועגען די באַלוטער טיפען. ערענבורג מאַכט נאָטיצען, ער בעט אויך מ'זאָל איהם איבערגעבען גענוי די קלאַנגען פון געוויסע ווערטער, אָרטיגע טערמינען.

אין דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור".

אַרום איינס א זייגער פאָהרען מיר אַראָפּ אין דעם קעניגרייך פון ווידזעוו. דיר. מאַקס קאָהן איז דער ליבענסווירדיגער פיהרער און אויפקלערער, מיר געהען איבער די גראַנדיעזע קאָרפּוסען פון דער קאָלאָסאַלער פאַבריק, וועלכע שטאָלצירט דערמיט, וואָס זי בעציהט פון אויסערוועטס בלויז 4 זאַכען: קויהלען, בוימוואָל, אייזען און האָלץ — דאָס איבריגע ווערט אַלץ געמאַכט אויפ'ן אָרט גופא. אַלע פּראָצעסען, וועלכע ס'געהט דורך די רויהע בוימוואָל ביז זי ווערט פערוואַנדעלט אין די פיינסטע שטאָפען — קומען פאָר אין די אומצעהליגע, פערוויקעלטע און קאָמפּליצירטע וואַרשטאַטען פון ווידזעוו, אייגענע אייזען-גיסערייי, שלאָסערייען, מאַשינען-בוי-וואַרשטאַטען, טישלערייען, באַהנען, לופט-באַהנען און נאָך און נאָך און נאָך.

און אומעטום דערזעלבער מאָטיוו: דער טריומף פון דער מאַשין איבער דער אַרבייט פון מענשליכע הענד. עס שטעהען איינע נעבען דער אַנדערער צוויי מאַשינען פון די ווידזעווער וואַרשטאַטען: איינע — סיסטעם פון יאָהר 1926; די צווייטע — פון יאָהר 1927; די צווייטע האָט פערשטאַרקט די פּראָדוקציע אויף 100 פּראָצענט. ביי דער לופט-באַהן זענען בעשעפטיגט א 2–3 מאָן. פריהער האָבען די זעלבע אַרבייט אויסגעפיהרט: 30 פּאָר פערד, 10 אויטאָס און 200 מענשען...

מיר געהען א שעה נאָך א שעה, און עס דאַכט זיך, אז ס'איז גאָר קיין סוף און קיין עק נישט פאַר אָט דער מלוכה פון דער מאַשין, אַרום וועלכער עס אַרבייטען דאָך נאָך טויזענדער מענשליכע הענד.

ערנסט, ווי שטענדיג, געהט אַרום איבער די אומצעהליגע רוישיגע און שטילערע זאַלען דער גרויסער שריפטשטעלער. ער הערט זיך איין צום קלאַפּען פון די מאַשינען, ער קוקט זיך צו צו דער האַרמאָניע פון שטאָהלענע רעדער און טראַנסמיסיעס, און ווער ווייסט, וואָסער קאָנצעפּציע פון א ניי גרויס ווערק עס שאַפט זיך אין קאָפּ פון דעם, וועלכער האָט געשאָנקען דער וועלט „כוליא כורעניטאַ", „טרעסט ד. ע." און 13 לולקעס"...

אַ מאָמענט פאר דער חופּה דערוואוסט זיך די כלה, אז איהר חתן איז א בעווייבטער.

האַרצרייסענדיגע סצענעס אויף אַ יודישער חתונה אין לעמבערג.

ביגאַמיע, חתונה-האָבען מיט צוויי ווייבער איז אַ גרויס פערברעך, פאַר וועלכען מען בעשטראָפט מיט לאַנג-יאָהריגער שווערער תפיסה. כאָטש אזוי אָבער האָט אַ לעמבערגער יודישער סוחר שלמה באַרער געוואָלט התונה האָבען צום צווייטען מאָל, הגם ער האָט פריהער נישט אָפּגע'גט זיין ערשט ווייב און נישט געקוקט דערויף, וואָס עס האָט איהם געדראָהט פער'משפט צו ווערען אויף 5 יאָהר תפיסה. אָבער צום גליק האָט זיך וועגען דער גאַנצער מעשה נאָך רעכטצייטיג דערוואוסט די פאָליציי, אַז ער וויל צום צווייטען מאָל חתונה האָבען און האָט נישט געלאָזט שטעלען די חופה.

די מעשה איז געווען אַזאַ:

מיט עטליכע יאָהר צוריק האָט באַרער געוואָלט חתונה האָבען מיט אַ געוויסער בינע מינצער, מיט וועלכער ער האָט אַ צייט לאַנג זעהר גוט געלעבט.

אָבער אין אַ געוויסען טאָג האָט ער זיך בעקענט מיט פרל. רוזשאַ שפּריצער, אין וועלכער ער האָט זיך פערליבט איבער די אויערן. פאַר פרל. שפּריצער האָט זיך באַרער פאָרגעשטעלט אַלס בחור און בעשלאָסען מיט איהר חתונה צו האָבען.

איצט, ווען צו בעקומען אַ חתן געהערט נישט צו די לייכטע זאַכען, בפרט, ווען דער חתן וויל נישט קיין נדן, איז נישט קיין חדוש, וואָס פרל. שפּריצער האָט זיך אָנגעכאַפּט מיט ביידע הענד אין דאָזיגען שדוך און זי האָט אפילו נישט געשטרעבט געוואָהר צו ווערען און נעהמען אויסקונפט וועגען איהר קומענדיגען מאַנ'ס פערגאַנגענהייט.

מען האָט למזל געשריבען תנאים און עס איז אָבגעשמועסט געוואָרען, אַז די חתונה זאָל פאָרקומען זונטאָג דעם 11. ד. ח.

אין צווישען האָט באַרער געמאַכט אַלע נויטיגע הכנות, כדי אָבצוגט'ן זיין ערשט ווייב, אָבער זיין ווייב האָט זיך מיט איהם נישט געוואָלט גט'ן.

נישט געקוקט דערויף האָט באַרער געמאַכט די געהעריגע צוגרייטונגען צו דער חתונה מיט פרל. שפּריצער.

ווען זיין ווייב האָט זיך דערוואוסט, אַז איהר מאַן געהט צום צווייטען מאָל חתונה האָבען און אַז די חופה דאַרף פאָרקומען זונטאָג 6 אַ זייגער ביי נאַכט אין דער טאַנץ שול פון ה' טהון, רינעק נומ. 17. האָט זי וועגען דער גאַנצער מעשה מודיע געווען דער פּאָליציי.

אַ שעה פאַר'ן אָנגעזאָגטען טערמין, אין וועלכען עס האָט געזאָלט געשטעלט ווערען די חופה איז פאָרגעקומען אין זעלבען לאָקאַל אַ אַנדערע יודישע חתונה דערווייל האָבען זיך פערזאַמעלט די געסט, רב, עדות, מוזיק, וועלכע זענען געקומען אויף באַרער'ס חתונה.

ווען די פּאָליציי איז אַריינגעקומען אין דער טאַנץ-שול האָבען זיך באַרער, זיין כלה און דער רב בעהאַלטען אין אַנ'אַנדער שטוב, וועלכע מען האָט פון אינעווייניג פערשלאָסען אויף אַ שליסעל.

די פּאָליציי האָט אויפגעהאַקט די טיר און איז אַריין אין צימער, וואו עס האָט זיך געפונען דער חתן מיט דער כלה. דערביי האָט זיך אָפּגעשפּילט אַ האַרצרייסענדיגע סצענע:

ווען די כלה האָט דערהערט, אַז איהר „חתן" איז אַ בעווייבטער און האָט כאָטש אַזוי געוואָלט חתונה האָבען צום צווייטען מאָל, הגם ער האָט פריהער נישט אָפּגע'גט זיין ערשט ווייב איז זי געפאַלען חלשות. מיט שווערער מיה איז זי געלונגען אָפּצוראַטעווען.

ווען זי איז ענדליך געקומען צו בעוואוסטזיין האָט זי געדאַנקט דער פּאָליציי, ווייל זי האָט זיך אַריינגעמישט אין דעם דאָזיגען ענין און האָט אַזוי אַרום איהר פערשפּאָרט עגמת-נפש און בושה.

לסוף האָט זי איינגעפּאַקט איהרע זאַכען און איז אַ היים-געגאַנגען. אויך דער „חתן" איז מיט אַ געבויגענעם קאָפּ אַ היים געגאַנגען.

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" אַנטוואָרטען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

6589. אַ סימפּאַטיקער.

מאַסגעבענד איז אין דעם פאַל אַ קאָנטראַקט נאָך פון 1 יוני 1914. אַנדערש וועט דער סכסוך וועגען גרונד דירה-געלד מוזען ערלעדיגט ווערען דורכ'ן אורזשאַנד-ראָזיעמטשי. דער קאָנטראַקט פון 1 פּאַז. 1915 קאָן אייך אויף אַזוי פיל נוצען, אַז איהר זאָלט רוהיג אָפּוואַרטען ביז דער הויזוווירט וועט זיך ווענדען וועגען אַזאַ קאָמיסיע.

קופּאָן.
יורידישע אָפּטיילונג
פון „נייעם פאָלקסבלאַט".
ביים דערלאַנגען אַנ'אָנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה, דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופּאָן מיט דער דאַטע פון טאָג, ווען די אָנפראַגע ווערט אַריינגעגעבען. אויף אָנפראַגען אָהן קופּאָן, ווערט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.
גילטיג דעם 15. דעצעמבער 1927.

דערווייל דאַרפט איהר צושיקען דירה-געלד לויט'ן פערהאַנענעם קאָנטראַקט פון 1915.

וואָס שייך דעם פּראָצענט-פּוס, דאַרפט איהר טאַקע צאָלען פאַר דער וואוינונג נישט מעהר 43 פּלוס 6 פּראָצענט און פאַר'ן 3-טען צימער, וואו ס'געפינט זיך דאָס געשעפט לויט דער 4. קאַט. פּאַ-טענט-ה. פאַר'ן ליפענדען 4. קוואַרטל—90 פּראָצ.

איהר מוזט אָבער גלייכצייטיג זיך בעמיהען, אַז פאַר די ביידע אָביעקטען זאָל בעזונדער פעסטגעשטעלט ווערען דאָס גרונד דירה-געלד. כל זמן דאָס איז נישט געשעהען שיקט דירה-געלד אויסגערעכענט לויט אייער איינזעהן אין פאָרם פון אַ קאָנטע.

6590. ק. ש—ן.

דער טערמין פון דער ליציטאַציע קאָן אָפּגעלעגט ווערען אָבער נישט לויט דער איניציאַטיוו פון קאָמאָרניק, נאָר מיט'ן הסכם פון די צדדים אָדער לויט אַ דעציזיע פון געריכט.

ווי ס'זאָל נישט זיין מוז וועגען דער ליציטאַציע אין ניי-בעשטימטען טערמין בעזונדער בעקאַנט געמאַכט ווערען.

6591. אַ הויזווירט פון פּאָמאָרסקאַ.

אויב דער היפּאָטעק-מאַכער פאָדערט פון אייך אַ 100-פּראָצענטיגע וואַלאָריזאַציע פערופט ער זיך מסתם אויף דעם אומשטאַנד, וואָס איהר זענט אין דער מלחמה רייך געוואָרען און ער פערקערט אָרעם געוואָרען. דעם אַרויסגעריקטען אַרגומענט קאָנט איהר אָפּוואַרפען מיט עדות-סוחרים פון אייער בראַנזשע מיט וועלכע איהר האָט זיך געפונען אין געשעפטליכער בעציהונגען אין אַזאַ פאַל וועט איהר דאַרפען צאָהלען נאָר 25 פּראָצ.

6593. אַ לעזער פון אַלטען מאַרק 9.

אויב איהר פיהרט נישט דעם ווערקשטאַט אין אַ ספּעציעלען צימער, נאָר וואוינט איינצייטיג אויך דאָרט, דאַרפט איהר לויט אונזער מיינונג צאָלען דירה-געלד לויט'ן פּראָצענט-פּוס פאַר אַ וואוינונג, וואָס בעטרעפט פאַר'ן ליפענדען 4 קוו. ביי 180 רובעל גרונט דירה-געלד 58 זל. מיט 68 גר.

6594. גיבראַלטאַר.

געוויס קאָנען אויך אַנדערע מלוות צוטרעטען צו די איינגעלייגטע סחורה.

דער מלוה, אין וועמענס רשות די סחורה איז איינגעלייגט און געפינט זיך, האָט אַ פּיערוושענסטוואָ נאָר אין דעם פאַל, ווען דער חוב איז פּרעציזירט שריפטליך אַלס איינס, צי דורך אַ רעיענטאַלען אַקט אָדער דורכ'ן אַ פּריוואַטער אונטערשריפט.

Dr. Med. I. WEINBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02.
אינערליכע קראַנקהייטען, ספּעציעל פאַר לונגען- און האַרץ-קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען און קינסטליכע בערג-זון. נעמט אָן אין לעטשניצע, זגעזשער 17 פון 6—7. אין דערהיים פון 3—5 נאַכמ.

Dr. med.
EYCHNER Jakób
Aleja 1-go maja 16, tel. 11-48
אינערליכע- און קינדער- קראַנקהייטען.
נעמט-אָן פון 7—8, זונטאָג פון 3—4.

Dr. med. H. LUBICZ
צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 32-11
ספּעציאַליסט פאַר הויט, העמאָרויש און מי... ...-שערליכע קראַנקהייטען, סיט המלינגס-קאַט... לאַמפּען (חשר-אויפּפּאַל).
נעהמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָווענ

בעגראָבען לעבעדיגערהייט.

טראַגישער טויט פון אַ יודישען אַקטיאָר.

אין נ. י. טאָג לייענען מיר:

צווישען די וועלט-בעריהמטע קור-ערטער קאַרלסבאַד, מאַריענבאַד, פראַנצענסבאַד, וואַנדערען אַרום יעדען זומער פערשידענע קליינע טרופּעס מיט אַקטיאָרען, זינגער, קונצענמאַכער א.אז.וו. וואָס שלעפּען זיך איבער דער „מדינה" מיט זייערע אָפּגעבליאַקעווטע „קלאַסישע" גאַרדעראָבעס, מיט אָפּגעטראָגענע אַטלאַסענע שמאַטעס, מיט קויטיגע מעשענע ספּאַדיקעס און קרימע באַרבאַרישע שאַבלעס, מיט ווילדע, שטעכיגע, אינטריגאַנטישע וואָנצעס, און מיט איידעלע, ריטערליכע לאָקען, וואָס ליגען אַלע פערשטויבט און פערשימעלט אין זייערע אורחי-פרחי'דיגע קופערטעס, אין וועלכע זיי סטראָיען זיך אָבער אויס צו דער פאָרשטעלונג ווי אמת'ע טעאַטער-„העלדען", אַמוזירען די אינטערנאַציאָנאַלע „משה'ס" מיט די קראַנקע מאַגענס און מיט דעם שווערען פעטס אין די מידע בייכער.

אויף די דאָזיגע אָרימע טרופּעס, מיט זייערע אייביג הונגעריגע קאָמיקערס, און מיט די פּרימאַדאָנעס, די „קאַנאַריקלאַך", וואָס ליידען, נעבעך, שטענדיג פון גאַל-שטיינער, איז לעצטענס געקומען נאָך אַ ביטערע צייט. זייער גאַנצע מעלאָדראַמאַטישע סחורה און די ראָמאַנטישע אָפּערעטעס, פון וועלכע זיי האָבען זיך ווי ס'ניט איז יאָהרען-לאַנג מפרנס געווען, זענען איצט לחלוטין אַרויס פון דער מאָדע.

מאַנכע אָבער פון די דאָזיגע אָרימע וואַנדער-אַקטיאָרען, וועלכע האָבען שוין פּשוט נישט געהאַט מעהר קיין כח צו פיהרען ווייטער זייער העלדישען קאַמף פאַר דער „ריינקייט פון דער קונסט", און וועלכע זענען מיט דער צייט מיד געוואָרען אַרומצוציהען פוסט און פּאַס אין די גלאַנציגע יום-טוב'דיגע צילינדערס און פראַקען און צו דערצעהלען אין קאַפע-הויז לאַנגווייליגע, מעלאַנכאָלישע זכרונות פון זייער „ערשטען אַרויסטריט", פון די „בליהענדיגע רויזען", וואָס די איטאַליענישע קעניגין האָט זיי אַמאָל „געלייגט צו די פיס", און פון די גאָלדענע טאַבאַק-פּושקעס, מיט וועלכע דער „אַלטער" ענגלישער קעניג פלעגט זיי „ממש פערשיטען"—אַט די אומגליקליכע „העלדישע" יורדים, וואָס האָבען, נעבעך, שטאַרק אָנגעהויבען בענקען נאָך אַ זאַטער וועטשערע און נאָך אַ וואַרים מענטעלע פאַר דעם קינד'ס וועגען, האָבען, באין ברירה, זיך אָפּגעזאָגט אינערליך פון זייער אַמאָליגער גלאַנצפולער גרויסקייט, האָבען אַרויסגעריסען פון זייערע טראַגישע הערצער די „געליבטע געטין" קונסט, און האָבען זיך גענומען גאַנץ פּראָסט און פּשוט אַרבייטען אויף „פּרנסה"...

זיי האָבען, נעבעך, אַראָפּגענידערט פון זייער קלאַסישער הויכקייט, האָבען זיך פערבונדען מיט גאַנץ געוועהנליכע אַרטיסטישע „בעל-מלאכה'ס, מיט אַקראָבאַטען און קונצענמאַכערס און צירק-רייטערס און האָבען, באין ברירה, טאַקע אַליין אויך גענומען שלינגען סטענגעס, מאַכען „האָקוס פּאָקוס", און אַרויסציהען לעבעדיגע הינדעלאַך פון צילינדער, דורכשטעכען אַ שפּיציגען „דאָלער" דורכ'ן האַלז, קרעהען ווי אַ האָהן, טאַנצען אויף אַנ'אויסגעצויגענעם שטריק, און בעווייזען אַנדערע אָריגינעלע קונצען.

און אָט אַזאַ מין טרופּע, וואָס האָט לעצטען זומער אַרומגעוואַנדערט צווישען די בעריהמטע טשעכאָס. אָוואַקישע קור-ערטער, האָט אויך געשפּילט איינער אַ יודישער אַרטיסט מיט'ן נאָמען רוזיצקאַ. דער „קינסטלער הערמאַן"—ווי מען האָט איהם גערופען אין טעאַטער-קרייזען—האָט אַמאָל געזעהען בעסערע צייטען... ער איז געווען „ערשטער ליבהאָבער" אין פערשידענע דייטשע און טשעכישע טעאַטערס און איז אַלעמאָל געווען די אָנגעזעהענסטע פּערזענליכקייט אין שטעדטעל, דער „סטאַר" אין לעבען און אויף דער ביהנע... ער פלעגט אייביג „ריהרען ביז צו טרעהרען" די בעגייסטערטע יוגענד, וואָס האָט נישט אויפגעהערט צו בעוואונדערן זיין איידעלע געשטאַלט, זיינע קלאַסישע זשעסטען, און דער עיקר: זיין פיינע מאַניער, צו „ליידען" פון ליבע – און זיין רוהם איז געוואַקסען אַלץ העכער און העכער...

אָבער די צייטען האָבען זיך געביטען—און דער „קינסטלער הערמאַן" איז אַרויס פון דער מאָדע.

הערמאַן האָט אָבער צו די צרות געהאַט די אַמביציע נישט צו זיין קיין פּראָסטער, אַלטעגליכער קונצענמאַכער, ווי זיינע אַנדערע חברים פון דער טרופּע, און ער האָט זיך אויסגעטראַכט אַ גאַנץ בעזונדערן, אָריגינעלען „נומער" וואָס פּאַסט זיך פאַר אַ געוועזענעם „סטאַר" און וואָס פלעגט טאַקע אַ שטיק צייט זיין די גרויסע „אַטראַקציע" פון דער טרופּע...

אין דעם צירק, וואו די טרופּע האָט געשפּילט, פלעגט דער „קינסטלער הערמאַן" אַרויסטרעטען אין זיין גלאַנץ-נומער, זיך פערגויגען פאַר דעם „געשעצטען פּובליקום", פיין און קלאַסיש, און פערבעטען צו זיך עטליכע מענשען פונם עולם, וועלכע האָבען אויסגעגראָבען אין דער ליימיגער ערד פונם צירק אַ טיפען קבר און דאָרט בעגראָבען לעבעדיגערהייט דעם סטאַר פון דער טרופּע.

מיט דער דאָזיגער „קונסט" האָט דער אומגליקליכער אַרטיסט די לעצטע יאָהרען מפרנס געווען דעם לעצטען רעשט פון זיין משפחה, דאָס איינציגע קינד, וואָס איז איהם איבערגעבליבען נאָך דעם טויט פון זיין געליבטער פרוי. דאָס דאָזיגע בלייכע, שווינדזיכטיגע יתומה'לע איז איצט געווען דער גאַנצער איבהאַלט פון זיין מיזערנעם לעבען, דאָס איינציגע שטיקעל האָפנונג אין זיין וויסטער טרייסטלאָזיגקייט...

מיט עטליכע חדשים צוריק איז דאָס אומגליקליכע יתומה'לע געשטאָרבען אין שפּיטאָל... דער עלענדער, פער'יתום'טער פאָטער איז נאָך דעם דאָזיגען לעצטען קלאַפּ אַרומגעגאַנגען פערצווייפעלט און מורא'דיג דערשלאָגען—אָבער דער דירעקטאָר פון דער „קונסט" האָט נישט געוואָלט וויסען גאָרנישט פון דער ביטערער פערצווייפלונג פון אַנ'אומגליקליכען פאָטער און האָט געפאָדערט אָהן שום טענות, אַז הערמאַן זאָל האַלטען דעם קאָנטראַקט און זאָל מאַכען, אַזוי ווי תמיד, זיין „גלאַנץ-נומער" אין קבר, פאַר וועלכען ער האָט שוין פאָראויס געהאַט אָפּגענומען זיין האָנאָראַר, כדי צו ראַטעווען זיין שווינדזיכטיג קינד...

דער פערצווייפעלטער אַרטיסט האָט געטון זיין פליכט... מיט אַ צעבראָכען האַרץ איז ער דאָס מאָל אַרויסגעטראָטען פאַר דעם „געשעצטען פּובליקום", האָט זיך, ווי אַלעמאָל, פערנויגט פאַר'ן עולם מיט אַ פיינעם שמייכעל און מיט אַנ'איידעלען קלאַסישען זשעסט – און בשעת פאַר זיינע כיבערענדיג ברענענדיגע אויגען איז געשטאַנען, בלייך און טרויעריג, דאָס טויטע גוף'ל פון זיין געליבטען קינד, האָט ער, אַזוי ווי תמיד, פערבעטען צו זיך עטליכע מענשען פון דעם עולם, וואָס האָבען אויסגעבראָכען פאַר זיינעטוועגען דעם קבר...

דער „קינסטלער הערמאַן" האָט זיך געלאָזט אַרומבינדען דעם שטריק אַרום דער האַנט, איז אַריינגעשפּרונגען אין קבר אַריין, נאָך איידער מ'האָט זיך רעכט אומגעקוקט, גלייך אימיצער, אַנ'אומזיכטבאַרער, פּרעמדער וואָלט איהם אַהין אַריינגעשטופּט—און האָט אויסגעפיהרט זיין גלאַנץ-נומער, לויט די תנאים פון קאָנטראַקט.

דאָס „ווערטע פּובליקום" איז געווען דערשיטערט פאַר זיין געלד און האָט שוין געוואַרט אַ ביסעל אומגעדולדיג אויף דעם סיגנאַל פונם קבר... אָבער עס זענען אוועק די נאָרמאַלע דרייסיג מינוט, מען האָט שוין געהאַלטען ביי 32 און ביי 35 און טאַקע באַלד ביי גאַנצע 40—און דער בעגראָבענער אַרטיסט האָט זיך נאָך אַלץ נישט גערירט... דער עולם האָט אָנגעהויבען ווערען אומרוהיג און אויפגערעגט. ווייבער האָבען גע'חלש'ט און געקוויטשעט פון פחד און דער דירעקטאָר האָט תיכף געלאָזט אויפגראָבען דעם פערשאָטענעם קבר...

אָבער ווי פערשטאַרט און געליימט פון שרעק איז איצט דער גאַנצער עולם געבליבען שטעהן ביים אָפענעם קבר... דער „קינסטלער הערמאַן" איז דאָסמאָל נישט אַרויסגעשפּרונגען מיט אַ שמייכעלע און זיך נישט מעהר בעדאַנקט, אַזוי ווי תמיד, פאַר די שטורמישע אַפּלאָדיסמענטען, וואָס האָבען בעגלייט זיין גלאַנץ-נומער... ער איז איצט געלעגען אויסגעשטרעקט אין קבר, געל און טויט—און אויף זיינע ליפען איז פערגליווערט געוואָרען דער סאַמע לעצטער שמייכעל, מיט וועלכען ער האָט איצט בעגעגענט אין אַנ'אַנדערער וועלט זיין געליבט, טויט קינד..

אַ באָריסלאווער יוד איז געווען דער ערשטער ערפינדער פון נאַפט און לאָמפּ.

דעם ערשטען לאָמפּ האָט געמאַכט אַ לעמבערגער בלעכער און דאָס לעמבערגער שפּיטאָל האָט געהאַט דעם ערשטען נאַפט-לאָמפּ.

אין מזל לישראל, הייסט עס אומע-שום, יודען האָבען קיין מזל נישט. טאָ-מער האָט אַ יוד עפּעס ענטדעקט. ווערט דער יוד מיט דער צייט אַזוי פערגע-סען, אַז קיינער קען איהם נישט, קיינער ווייסט איהם נישט און דאַן קומען אַנ-דערע אומות און זיי זוכען אויס דעם ענטדעקער, דעם דערפינדער „אַ זייערער איינער פון משלהם".

די פוילישע פרעסע איז איצט אַרויס מיט מאמרים, אַז דער ערשטער ענט-דעקער פון נאַפט-ראַפּע און פון דעם ערשטען נאַפט לאָמפּ איז געווען אַ פויל-בלוטיגער פּאָלאַק, דער אַפּטייקער לוקאַ-שעוויטש, בשעת אין אמת'ן איז דער ערשטער ענטדעקער פון נאַפט-ראַפּע אין באָריסלאַוו און דערפינדער, אַז די ראַ-פּע קען זיין אַ ברען- און לייכט-מאַטע-ריאַל געווען אַ יוד—און דער אַפּטייקער לוקאַשעוויטש קומט ערשט אַלס צווי-טער אין בעטראַכט.

די דערפינדונג פון נאַפט אין באָרי-סלאַוו איז דערום אַזוי געווען:

פאַר אַ יאָהר 75—80 האָט אין באָ-ריסלאַוו געוואוינט אַ יוד מיט'ן נאָמען שריינער. אַ יוד אַ פשוט'ער, געהאַט זיינס אַ קליין הייזעל, עטליכע מאָרגעס פעלד, וואָס זענען אין יענע צייטען ווערט געווען אפשר ק"ן זהובים און דער יוד איז געווען דאָס, וואָס מען האָט אין יענע צייטען אָנגערופען סמאַ-ראָוואָזניק (וואָגען-שמירער) פון וועלכען ער האָט געצויגען די חיונה פאַר זיך און זיין בני-בית.

אין אמת'ן איז שריינער נישט גע-ווען קיין סמאַראָוואָזניק, נאָר ער האָט פערקויפט דאָס מאַטעריאַל צום שמירען די פויערישע וואָגענס, און דאָס איז דאָס מערקווירדיגסטע: וואו האָט דער יוד שריינער גענומען דאָס מאַטעריאַל צו פּעראַרבייטען צום אָנשמירען די רעדער פון די פויערישע וואָגענס?

ווי בעקאַנט איז דער יוד אַ קלעהרער דער פשוט'סטער פון די פשוט'ע קלערט תמיד פון וואַנען ציהט מען די חיונה.

דער יוד דוד שריינער האָבענ-דיג עטליכע מאָרגעס פעלד האָט ביים בעאַרבייטען דעם אַקער געזעהן, אַז די ערד פון זיינע פעלדער איז אַ פעטע ווי בוימאייל כמעט און פון איהר לאָזט זיך עפּיס מאַכען. ער האָט געמאַכט אַ פּרוב ער האָט גענומען אַ קאַן ערד און זי אָוועקגעשטעלט פאַר דער באַקענדיגער זון, האָט זיך די ערד אויפגעלייזט אין אַ שמעלצענדיגער פעטקייט, ווי ס'לייזט זיך אַ פעטע הויט ביים קאָכען פון שמאַלץ.

שריינער — נישט פערשטעהענדיג, אַז דאָס איז אַ זעהר ווערטפולער מאַ-טעריאַל, האָט אָבער אָנגענומען, אַז זיינע עטליכע מאָרגעס פעלד זענען אַ גרויסער אוצר פאַר איהם און, אַז מ'קען דערפון אַרויסשלעפּען די חיונה צווישען די פויערים. איז ער געפאַלען אויף אַ המצאה, אַז די דאָזיגע פעטקייט וועט זיך איינגעבען אַלס אַ גוטע סמאַראָווי-דלע פאַר פויערישע רעדער פון די וואָ-גענס און לכל הפחות וועט דאָס עפּיס איינברענגען.

אַזוי איז ער געוואָרען פאַר די פויע-רים דער שפייזער פון סמאַראָווידלע, ער איז געוואָרען דער אַזויגערופענער ערשטער פאַבריקאַנט פון ליפערען סמאַ-ראָווידלע-מאַטעריאַל פאַר די פויערים.

זומער, ווען די זון האָט הייס נעבאַ-קען, האָט ער געקאָנט די פעטע ערד אויפלייזען ביים פייער פון דער זון. אַנ-דערש איז עס אָבער געווען, ווען עס איז געקומען דער ווינטער. די חיונה ציהען מוז מען, די ערד איז געפרוי-רען, האָט שריינער די ערד גע-מוזט האַקען מיט אַ דזשאַגאַן אָדער אַ האַק און האָט דאָס געמוזט אויפ-לייזען ביי אַ פייער פון שטוב, דאָס הייסט פשוט, ער האָט געמוזט די ראַ-פּע קאָכען.

אַמאָל האָט זיך געטראָפען פאָלגענדי-גער חידוש'ליכער פאַל.

שריינער האָט אויפגעשטעלט אַ בלעכענעם באַניאַק ערד צום קאָכען ביים פייער און דעם באַניאַק פערדעקט מיט אַ דעקעל. די ערד האָט געקאָכט און נעקאָכט ביז צום זאָט און ווען שריי-נער האָט גענומען אַ שמאַטע און אָנגע-הויבען אויפהויבען דעם דעקעל, כדי צו זעהען צי ס'איז שוין אויפגעלייזט די מאַסע, האָט זיך די שמאַטע דורך אַ פינקען- אָדער פייער-פלאַם אָנגעכאַפּט און ס'איז ענטשטאַנען אַ קליין שרפה'לע.

דאָס דאָזיגע געשעהעניש האָט דעם יוד שריינער ווידער געגעבען אַ מאַטע-ריאַל צום קלערען: וואָס איז דאָס פאַר אַ מין ערד? עפּעס איז איהם קשה גע-וואָרען. צי וואָלט מען די ערד נישט געקאָנט דיסטילירען צו אַ ברען-מאַטע-ריאַל?

דער יוד שריינער האָט זיך מיישב געווען. ער האָט גענומען אַ קענדעל ערד און איז אַריין פון באָריסלאַוו קיין לעמבערג.

אין לעמבערג איז שוין דעמאָלט זעהר פּאָפּולער געווען די אַזוי-גערופע-נע מיקאָלאַש-אַפּטייק. שריינער האָט נע-האַלטען, אַז קודם-כל מוז מען אַ שמועס טון מיט אַ גרויסען אַפּטייקער איבער דער פראַגע. ער איז אַריינגעקומען אין אַפּטייק. ער האָט געזאָגט, אַז ער האָט אַנ'ערפינדונג, אָבער ער ווייסט נישט וואָס צו טון און צי ווענדען זיך צו קעהרען און ווענדען. ער האָט דער-צעהלט דעם אַפּטייקער די גאַנצע מעשה און האָט איהם געוויזען דעם מאַטע-ריאַל, זאָגענדיג: איך קלעהר, אַז דאָס וואָלט אָנגעגאַנגען אַלס אַ ליכט אַרטיקעל.

אין יענער צייט איז אין דער מיקאָ-לאַש-פאַבריק בעשעפטיגט געווען אַ יונגער מאַגיסטער מיט'ן נאָמען איגנאַץ לוקאַשעוויטש, וועלכער האָט געשטאַמט פון קראָסנע.

דער מאַגיסטער לוקאַשעוויטש האָט גענומען די ערד פּרובען: קאָכען, דיס-טילירען און האָט איינגעזעהן, אַז דער יוד שריינער איז נישט משוגע, אַז פון דער ערד קען מען אויסדיסטילי-רען אַ ברען- און לייכט-מאַטעריאַל.

ער האָט זיך מיט דעם יוד שריינער געזעצט אין פערבינדונג — און עס איז היסטאָריש בעוויזען, אַז אַ יודישער בלעכער פון דער לעמבערגער בלאַכאַר-סקאַ-גאַס איז געווען דער ערשטער, וואָס האָט פערטיג געמאַכט אַנ'אַפּאַראַט אין דער פאָרם פון אַ היינטיגען נאַפט-לאָמפּ, וואָס זאָל דורך דער הילף פון אַ קנויט און אַ גלאָז ברענען כסדר און געבען ליכט פאַר דער שטוב און גאַס. דער דאָזיגער מאַטעריאַל פון דעם יוד שריי-נער איז דיסטילירט געוואָרען פון לו-קאַשעוויטש'ן — און דער ערשטער נאַפט-לאָמפּ, וואָס איז געמאַכט און געפּריווט געוואָרען, אַז ער ברענט גוט, איז גע-געבען געוואָרען פון דוד שריינער און איגנאַץ לוקאַשעוויטש אַלס אַ מתנה פאַר'ן לעמבערגער אַלגעמיינעם שפּיטאָל, וואו ער איז אויפגעהאָנגען געוואָרען צום לייכטען ביינאַכט פאַר'ן שפּיטאָל.

דאָס איז די אמת'ע מעשה פון דער דערפינדונג פון נאַפט אויף די פעלדער פון באָריסלאַוו. דער ערשטער דערפינ-דער איז געווען דער יוד שריינער—און פוילען איז דאָס ערשטע לאַנד אין וועל-כען נאַפט איז דערפינדען געוואָרען.

ווער סשרייבט צו די דערפינדונג אַ אַנדערען ווי דעם יוד שריינער פון באָ-ריסלאַוו דער זוכט צו פעלשען די היסטאָריע.

זאל פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
גאַסטראָלען פון די בעליבטע אַמעריקאַנער קינסטלער
אננא און היימאן יאקובאוויטש
היינט, דאנערשטאג, דעם 15-טען, 9 אָוועטנד-גרויסע
פאפּולערע פארשטעלונג פון 1 ביז 2.50 זל.
די מאמע פון דער וועלט
אין 4 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ פון זאלאטאַרעווסקי. די הויפּט-ראָלע „מרים"-אנא יאקובאוויטש.
פרייטאג, ד. 16-טען 9 אַ זייגער אין אָוועטנד
כינקע-פינקע
קאָמישע פּיעסע אין 6 בילדער מיט געזאַנג און טענץ פון לאַטיינער. הויפּט-ראָלען: דינה'לע-אנא יאקובאוויטש; הערצאָג-ה. יאקובאוויטש
שבת, 3.30 נאָכמיטאָג צו ביליגע פּרייזען-דאָס
פערבלאנדזעטע שעפעלע
אין 3 אַקטען מיט פּראָלאָג און עפּילאָג מיט געזאַנג און טענץ פון טאָמא-שעווסקי. הויפּט-ראָל „סאָניע"-אנא יאקובאוויטש.
פּרעמיערע! שבת, דעם 17 און זונטאג, ד. 18 9 אָוועטנד-צום 1-טען מאָל אין לאָדז! פּרעמיערע!
דער לעצטער שלאַגער פון טאָמאַשעווסקי'ס טעאַטער אין ניו-יאָרק
בלינדע פרויען
אין 4 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ פון ד"ר בלאָך. —
הויפּט-ראָלען: בעלאַ-אנא יאקובאוויטש; מאַזי-ה. יאקובאוויטש.
רעזשיסירט פון היימאַן יאקובאָוויטש.
מאנטאג, ד. 19-טען, 9 אָוונד גרויסע פּאָפּולערע פאָרשטעל. פון 1 ביז 2.50
וואו זענען מיינע קינדער
אין 3 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ. הויפּט-ראָל סאָניע אַ. יאקובאוויטש.
ס'נעהמען אָנטייל פרויען: בעזמאַן, זעווקינאַ, מאַכאַראָווסקאַ, פּאָדערמאַן. מענער: אָריעל, אייזענבערג, בירנבוים, באַלבירסקי, האַמבורגער, מאַכאַ-ראָווסקי, נייהויז, פּאָליאַנסקי, צווילין. מוזיקאַלישע לייטונג: ל. זעלמאַן.
אַדמיניסטראַטאָר: א. בעזמאַן. ביהנע-לייטער: מאַכאַראָווסקי.
בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

Dr. H. Wołkowyski
זאַכאַדניאַ 57 (צעגעלניאַנאַ 19)
טעלעפאָן 37-70
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער - שוועכע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
נעהמט אָן פון 1—2 און פון 4—8 אָווענד. פאַר פרויען פון 4—5 אין אַ ספּעצ. וואַרטע-זאַל.

כעמיש-באַקטעריאָלאָגישע לאַבאָראַטאָריע
מאגיסטער ג. שאַץ
פּעטריקאָווער 37, 2. שט., פראָנט
אַנאַליזען פון קאָל, יורין, ליכעץ א. א. וו. אורין-אַנאַליז — 4 זל.
ספּעציעלע אַנאַליזען: וואַסער, וויין, אַלעיי, פאַרב-שטאָפען און פון אַלערליי טעכנ. פּ אָדוקטען.

אין די ציין פון טיגער.

סענסאַציאָנעלער ראָמאַן

פון מאָריס לעבלאַן

(22

קאַפּיטעל דריי.

דער אויסגעלאַשענער אבן טוב.

אַנ'ערך אַ זייגער ניין איינדערפריה איז דער פּרעפעקט אַריין אין קאַבינעט, אין וועלכען עס האָט זיך אָפּגעשפּילט די שרעקלי-כע דראַמע פון דעם דאָפּעלטען מאָרד.

אַריינגעהענדיג, האָט ער זיך אפילו נישט בעגריסט מיט פּערענאַ'ן, און די ריכטער, וועלכע זענען מיט איהם אַריין, האָ-בען זיך געקאָנט משער זיין, אַז דאָן לואי געפינט זיך דאָ בלויז אַלס מאַזעס אַ געהילף, ווען דער פּאָליציי-דירעקטאָר וואָלט זיי פריהער נישט אינפאָרמירט וועגען דער ראָליע, וואָס ער האָט דאָ געשפּילט.

דער הער דעמאַליאָן האָט שנעל בעטראַכט די טויטע קער-פּערס, און געשטעלט דעם סערזשאַנט איינינע פראַגע. דערנאָך איז ער אַרויף אויפ'ן ערשטען שטאָק אין סאַלאָן פון דער פרוי פּאָוויל, וואו די לעצטע האָט שוין אויף איהם געוואַרט.

פּערענאַ, וועלכער האָט בעת מעשה נישט פערלאָזט דעם קאָרידאָר, איז אַרויס אין פּאָדערצימער, דורך וועלכען די דינער-שאַפט איז אָפּט פערבייגעגאַנגען.

פון דאָרט האָט זיך פּערענאַ געווענדט צו די טרעפּען, וואָס האָבען געפיהרט צו דער איינגאַנג-טיר.

דאָרט זענען געשטאַנען צוויי מענשען, וואָס איינער פון זיי האָט איהם פערהאַלטען:

— דער אַרויסגאַנג איז פערבאָטען.

— דורך וועמען פערבאָטען?

— דורכ'ן פּאָליציי-פּרעפעקט.

— אַ פּאַסקודנע מעשה! — האָט זיך פּערענאַ פונאַנדערגע-לאַכט — אַ גאַנצע נאַכט האָב איך נישט געשלאָפען, און איך פּגר ממש פאַר הונגער! צי וואָלט נישט געווען אַ מעגליכקייט, כ'זאָל קריגען עפּעס איבערבייסען.

די אַגענטען האָבען איינער אויף דעם אַנדערען אַ קוק גע-טון. דערנאָך האָט איינער פון זיי אַ וואונק געגעבען סילוועסטע-רען, וועלכען ער האָט געזאָגט אַ פּאָר ווערטער.

סילוועסטער איז אַוועקגעגאַנגען צום קרעדענס, און צוריק-געבראַכט אַ בייגעל.

— גוט! — האָט דאָן לואי צו זיך אַ זאָג געטון, העפליך בעדאַנקענדיג — איצט ווייס איך כאָטש אויף זיכער, אַז איך בין פערשפּאַרט. דאָס וואָלט אָבער געווען נישט לאָגיש פון דעם הער דעמאַליאָנס זייט, מחמת אויב ער וויל דאָ פערהאַלטען אַרסען ליופּענען וועלען איהם דערצו די אַלע אַגענטען זיינע נישט סטייען.

פּערענאַ האָט אַ שמייכעל געטון.

— אויב עס האַנדעלט זיך אָבער בלויז וועגען דעם דאָן לואי פּערענאַ — האָט ער ווייטער געטראַכט — זענען אויך די אַגענטען איבעריג, ווייל דאָס ענטלויפען פון דעם הער פּערענאַ, וואָלט דאָך ביים לעצטען אָפּגענומען די האָפנונג אויף קאָזמאַ מאָר-נינגטאָנס ביסעל כסף... מילא, פערפאַלען! מוז איך זיך טאַקי נע-בעך דערווייל אָוועקזעצען, און וואַרטען אויף דעם, וואָס דער גורל וועט מיט מיר מאַכען!

דורך דער אָפענער טיר פון קאַבינעט האָט ער דערזעהן די ריכטער, וועלכע האָבען געפיהרט די אויספאָרשונג.

דער געשוואָרענער דאָקטאָר האָט בעטראַכט ביידע טויטע, און קאָנסטאַטירט די זעלבע סימנים פון פערגיפטונג, וואָס ער האָט נעכטען אויסגעפינען אויפ'ן טויטען קערפּער פון ווערא.

די אַגענטען האָבען דערנאָך צוגענומען ביידע טויטע, און אַוועקגעטראָגען זיי אין די צימערען אויפ'ן צווייטען שטאָק, וואָס זיי האָבען פריהער פערנומען.

דער פּאָליציי-פּרעפעקט איז פונקט דאַן אַראָפּ פון אויבען, און דאַן לואי האָט [illegible]

— אַנ'אומגליקליכע פרוי! אין ערשטען מאָמענט האָט זי נישט געוואָלט גלויבען... אָבער, ווען זי האָט לסוף פער-שטאַנען, וואָס איך רעד צו איהר איז זי אַוועקגעפאַלען אַ גע-חלש'טע אויף דר'ערד. טויט נאָר אַ טראַכט ס'אַרט אומגליק דאָס איז! פערלוירען דעם מאַן און דעם זוהן מיטאַמאָל — אַזוי פלוי-צים'דיג!

מעהר האָט שוין פּערענאַ גאָרנישט געהערט און גאָרנישט געזעהן, ווייל מ'האָט די טיר צוגעמאַכט.

די צוויי פּאָליציי-אַגענטען זענען געבליבען שטעהן אין פּאָדער-צימער, ביים אַרויסגאַנג אין קאָרידאָר, פון ביידע זייטען פּאָרהאַנג.

— מיינע אַקציעס, זעה איך, ליגען נאָר טיף אין דער ערד! — איז פּערענאַ'ן דורכגעלאָפען אַ געדאַנק — אַלעקסאַנדער כאַפּט דאָרט אַריין, מסתמא, שוין פאַר מיר אויך!

אַ זייגער צוועלף איז אָנגעקומען סילוועסטער מיט אַ פרי-שטיק אויף אַ טאַץ.

דערנאָך האָט זיך ווידער אָנגעהויבען אַ וואַרטעניש, אַ לאַנ-גע, מאַטערענדיגע וואַרטעניש.

די אויספאָרשונג אין קאַבינעט, וואָס איז איבערגעריסען געוואָרען, צוליב'ן פרישטיג, האָט זיך ווייטער פאָרטגעזעצט.

דאָן לואי האָט געהערט דאָס אַרומגעהן דאָרטען, און דעם קלאַנג פון די שטימען.

לסוף האָט ער פאַר מידקייט און לאַנגווייליגקייט זיך אויסגע-צויגען אויף זיין פאָטעל און איז איינגעשלאָפען.

ס'איז שוין געווען זייגער פיער, ווען מאַזע איז איהם גע-קומען וועקען.

— נו, וואָס? איהר האָט איהם ענטדעקט?

— וועמען? — האָט דאָן לואי אַ פרעג געטון.

— דעם מערדער?

— פערשטעהט זיך... ס'איז ביי מיר צוגעגאַנגען, ווי גע-שמירט...

— דאַנקען גאָט! — האָט ויך מאַזע דערפרעהט, נישט האָ-בענדיג פערשטאַנען דעם שפּאַס — אין געגענפאַל וואָלט דאָך מיט אייך געווען זעהר ביטער!

היינט פייערליכע ערעפנונג פון קלוב ביים יודישען פרויען-פערבאַנד.

היינט, אין אָוועגד קומט פאָר די פייערליכע ערעפנונג פון קלוב ביים יודישען פרויען-פערבאַנד צו אונטער-שטיצען יודישע פרויען - אַרבייט אין ארץ-ישראל („וו. י. ז. א.) אין לאָקאַל אויף אַל. קאָשטשושקי 21.

אין דער פייערונג וועט זיך בעטיי-ליגען די בעקאַנטע ציוניסטישע טוערין פרוי בעלאַ פעוזנער פון אַמעריקאַ, וועלכע צייכענט זיך אויס אַלס גייסט-רייכע און טאַלאַנטפולע רעדנערין. פרוי פעוזנער וועט רעפערירען אויף ד. ט.: „די פרוי אַלס שעפערין און צעשטע-רין פון דער מענשהייט". די איינליי-טונגס-רעדע וועט האַלטען פרוי ד"ר ש. לעוויטע פון וואַרשאַ, וועלכע איז ספעציעל דעלעגירט געוואָרען דורך דער צענטראַלע פון „וו. י. ז. אַ" אין פוילען.

לטובת דעם יורישען קינד!

פייערליכע אַקאַדעמיע אין פילהאַרמאָניע.

שבת דעם 17. דעצעמבער 10 פריה קומט פאָר אין פילהאַרמאָניע-זאַל, אַ פיי-ערליכע אַקאַדעמיע לטובת די יודישע פאָלקס-שולען.

אין פּראָגראַם איז פאָרגעזעהען רעפעראַט: ח' ש. מענדעלסאָן (וואַרשאַ), קינדער-כאָר פון דער שול א. נ. פון וואָל. מעדעם. דיריגענט ה' דארגוזשאַנסקי. קוואַרטעט פון סימפאָנישען אָרקעסטער. אויפטריטען פון שיינע מרים, דוד קאַזאַנאָ-ווער, משה נעלקען, שומאַכער, רייגלאַז, דזשיגאַן און פולאַווער — אַרטיסטען פון „אררט" שוועדישע-גימנאַסטיק אויסגע-פיהרט דורך די קינדער פון די שולען א. נ. פון ב. באַראָכאָוו, און וו. מעדעם.

2-טער טייל: ס'קלינגען די גלאָ-קען פון אויפשטאַנד! ה' לייוויק און מו-זיקאַלישער אויפטריט פון קוואַרטעט פון סימפאָנישען אָרקעסטער.

16-טע מלוכה - לאָטעריע

2-טע קלאַס, 2-טער טאָג.

30,000 זל. נומער	.95441
15,000	17234
1,000	.33550 10099
500	.120261 52739
300	.99161 94725 56688
200	49471 48467 24374
	81091 70697 65690 65420 54258
	104877 96476 90662 87062
	.114576 108140 105364

וויכטיג פאַר סוחרים!

אויב איהר פאָהרט איינקויפען פערש. אַרטיקלען קיין וואַרשאַ און איהר ווילט זיי גלייכצייטיג עקספעדירען און האַלטען אין לאָדז אין דער בעסטער אָרדנונג, טאָ ווענדעט אייך נור צו דער עקספעדיציאָנס-פירמע פון

שלמה גאָלדקאָרן, וואַרשאַ, נאַלעווקי 13 טעלעפאָן 209-07

וואו איהר ווערט ערלעדיגט רעיעל, שנעל און ביליג. מיט אַכטונג

SALOMON GOLDKORN

Łódź, Piotrkowska 26, tel. 16-47.
WARSZAWA, Nalewki 13, tel. 209-07. 9†6

דערמיט מאַך איך בעקאַנט, אַז נאָך אַ גרינדליכען רעמאָנט, האָב איך ערעפענט אַן ערשטקלאַסיגען

דאַמען-און הערען-סאַלאָן

אונטער דער לייטונג פון בעוואוסטע פאַכמענישע קרעפטען.

פרייז-קוראַנט פון דאַמען-סאַלאָן		פרייז-קוראַנט פון מענער-סאַלאָן	
שערען	60 גר.	ראַזירען מיט קאָל. וואַסער	40 גר.
מאַניקור	60 גר.	שערען	80 גר.
וואַסער-אָנדולאַציע		מאַסאַזש פון געזיכט	50 גר.
פאַרבען די האָר מיט אָריג. HENNÉ		קאָפּ-וואַשען	50 גר.

מיט אַכטונג 394

M. KUPKA
Południowa 12

אַכטונג, עלעגאַנטע הערען!!

דערמיט מאַך איך בעקאַנט דער ג' קונדשאַפט, אַז נאָך אַ גרינדליכער רעאָרגאַניזאַציע פון מיין ערשטקלאַסיגען

שניידער-אַטעליער א. קוטשינסקי, פעפער-גאַס 20

נעהם איך אָן אַלערליי בעשטעלונגען צום איצטיגען ווינטער-סעזאָן פון סמאָ-קינגען, ווינטער-פאַלטענס, פעלצען און אַנצוגען אַלעס לויט די לעצטע אויסלענדישע מאָדעלען. :-: פאַר דער צופרידענהייט פון דער גע-עהרטער קונדשאַפט ווערט גאַראַנטירט. מיט אַכטונג

A. KUCZYŃSKI, ŁÓDŹ, Pieprzowa 20

רעיעלע בעהאַנדלונג! מעסיגע פרייזען! לייכטע בעדינגונגען!

MIEJSKI KINEMATOGRAF OŚWIATOWY

Wodny Rynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-26
Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od wtorku, dnia 13 grudnia 1927 r.
Dla dorosłych początek seansów o godz. 6, 8 i 10 w.
Dramat w 12 aktach płg. powieści Mereżkowskiego

Dekabryści

(Spiskowscy w carskiej Rosji).

NAD PROGRAM aktualny film p. t.:

Marszał.Piłsudski w Genewie

Dla młodzieży początek seansów o godz. 2 i 4 pp.
Nad program: **„MUROWA POSADA"**
Komedja w 2 aktach.
Ceny miejsc: dla dorosłych: I—70, II—60, III—30 gr.
dla młodzieży: I—25, II—20, III—10 gr.

וויכטיג פאַר קאַלאָשען-סוחרים!

ביי **H. FRENKEL, Łódź**
WSCHODNIA 56, tel. 26-42

איז צו בעקומען **קאַלאָשען און שניעגאָוצעס** פון פערשידענע פירמעס, ווי:

PE-PE-GE, GENTLEMAN, RIGA

צו קאָנקורענץ-פרייזען!
פאַר סוחרים — ספעציעלער ראַבאַט!
הורט און דעטייל!

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספעציאַליסטען

בזשעזשינער 11, טעל. 37-63
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

ד"ר וואָלינסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	4—3
ד"ר קערשנער	קינדער קראַנקהייטען	12-9½ 5-4
ד"ר שיפמאַן	אינערליכע קראַנקה.	1—11
ד"ר ליבוימש	הויט-און געשלעכט-קר.	2—12
ד"ר שמירגעלד	נערוועז און גײסטיגע קר.	3—1
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	2—12½
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע-קראַנקה.	3—1
ד"ר בערגסאָן	פרויען און געבורט-הילף	4—3

פסיכאָ-טעראַפיע, שפראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א. א. ח. פּאָקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג איינ-שפריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף פערלאַנג — וויזיטען אין שטאָט. — אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אויך פלעגמאַ און בלוט.

אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.

בײ דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען אַ

דענטיסטישער קאַבינעט

עס נעהם ן אָן:

ד"ר זילבערשטיין	צאָהן-אַרצט	2—10 נמ.
ד"ר לאָזשינסקי סטאַראָפּאָלסקאַ	צאָהן-אַרצט	7—5

קינסטליכע ציינער, קאָראָנען, מאָסטען א. ז. וו.
די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספעציאַליסטען

און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט
זגיערסקאַ 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראַקאָווסקי	נאָז האַלז, אויערן קר.	10—11 3—2 7—6
ד"ר רוזשאַנער	הויט און געשלעכט קר.	10—11 2—1
ד"ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק	אויגען-קראַנקהייטען	1 2 7—8
ד"ר יוסטמאַן	נערווען קראַנקהייטען	12—2 חוץ זונ.
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	10—12 4—5
ד"ר פּאַפּיערני	פרויען און געבורט-הילף	1-11½ 5—6
ד"ר קאַנטאָר	כירורגישע-קראַנקהייט.	5-4 זונ. 1—2
ד"ר ווײנבערג	אינ. הערץ לונגען-קר.	1-11 5½—7
ד"ר סטופּעל	רענטגען	10—12 4—6
א. גראָדזענטשיק	צאָהן-אַרצט	3—7
נ. ראָזעס	צאָהן-אַרצט	9—2

צאָהן-מונדהײלונג, בעלײכטונגען, קאָראָנען, מאָסטען א. א. וו.
בײ דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

א רענטגען-אינסטיטוט

הײלונג פון הויט קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענבעשטראַהלען פאַר בעשטראַהלונג און דורכלײכטונגען קוואַרץ-לאַמפּ, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעדיצינישע אַנאַליזען. אַ קורס פאַר שטאַמלער.
אימפּונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.
וויזיט אין דער שטאָט.

Dr. med.
BRAUN

פּאָלודניאָווא 23,
טעלעפאָן 40-26

ספעציאַל-אַרצט פאַר הויט און וענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע.
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר-אויספאַל)
עהמט אָן פון 9—11 פריה און פון 5—8 אָוונד.

Dr. med.
WOLF EYCHNER

פרויען - קראַנקהײטען און אַקושעריע
זגיערזשער 11 טעל. 34-72.
נעהמט אָן אין דער לעטשניצע פּעטריקאָווער 294 פון 12—2 נאָכמ. אין דערהיים פון 6-8 אָוו.

Dr med.
STUPEL

Szkolna 12

ספעציאַליסט פאַר הויט, האָר און וענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, רענטגען-בעשטראַהלונג און קוואַרץ-ליכט, עלעקטראָ-טעראַפּיע.
נעמט אָן פון 12—3 נאָכמ. און פון 6—9 אין אָוונד.
לעטשניצע פרייזען.

אַ עפּעט מיט אײנגעשרי-בענע חובות און איז פאַר קוי-נעם ניט נוצליך, איז פער-לוירען געוואָרען. דער עהרלי-כער פינדער װערט געבעטען אָפּצוגעבען געגען בעלוינונג צו י. קאַרפּ, שקאָלנאַ 30

יור. י. אינפעלד

.42 וושכאָדניאַ .42

אַכטונג, ה"ה פריזיערס!

קעלניש בלומען-וואַסערן	נור 3.60	אַ קילאָ
וועזשעטאַל	3.00	„
פּיקסין צום ראַזירען	7.75	„
בריליאַנטין	3.60	„
פראַנצויזישער ליקער	45 גר.	אַ דעקאַ

עמפּפעהלט די פּערפומעריע

J. DRUKIER
11 ZAWADZKA 11.

פאַר אַנגראָסיסטען—ראַבאַט.

LEKARZ-DENTYSTA צאָהן-אַרצט
St. GELBERG

זאַכאָדניאַ 15, טעל. 31-08

הײלט גאַנץ פערנאַכלעסיגטע ציינער און מונד-קראַנקהייטען, ציהען אָהן שמערצען, הײלט מיט ליכט בעשטראַהלונג. ספּעציעלער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציינער. נעהמט אָן פון 9—2 און פון 3—7 אין אָוונד. צו ביליגע פרייזען. 142

LEKARZ-DENTYSTA צאָהן-אַרצט
M. KARABANOW

וושכאָדניאַ 31 (אין הויף) טעלעפאָן 59-09

הײלט, פּלאָמבירט און ציהט ציינער, גאַנץ אָהן שמערצען, קינסטליכע ציינער אָהנע גומען און רעפּעראַטורען ווערען שנעל און ביליג אויסגעפירט.
נעהמט אָן פון 9 פריה ביז 8 אין אָוונד 195
לעטשניצע פרייזען. בעראַטונג אומזיסט.

Lekarz-Dentysta
JAKÓB KARMAZYN

ul. Południowa 2.

פאַר פערזיכערטע אין קראַנקען-קאַסע ספעציעלע הנחות.
ביים בעשטעלען קינסטליכע ציינער, ווערען אומזיסט געהײלט די ציינער און בעזײטיגט קראַנקע וואָרצלען אָהן שמערצען.
בעראַטונג אומזיסט.

Dr. med.
NIEWIAŻSKI

Sienkiewicza 34
tel. 59-40.

ספעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקה. בעהאַנדל. פון מענער-שוואַכע נעמט אָן פון 9—5 אָוונד.

Dr. med.
H. Lajchter

קאָנסטאַנטינער 9.
רוג זאַכאָדניע טעל. 49 66

צאָהן-כירורג

ספּעצ. פון כירורגישע קראַנקהייטען ווי שטשענקעס, גומענס, דזשאָנסעס, צאָרן פיסטולעס א. אַ. וו. נעמט אָן פון 1½—5 זונטאָג און יום-טוב פון 10—12

א קונסט-פאָטאָגראַפיע

איז אַ ציהרונג אין יעדען הויז!

אין מיין אינבעראַל בעקאַנטען קונסט-פאָטאָגראַפישען אַטעליער ווערען אויסגעפירט אַלערליי אויפנאַהמען אויף פאָסטקאַרטען, פאָרטרע-טען, סאַלאָן-בילדער א. ז. וו. לויט דער לעצטער טעכניק פון ריכט און שאָטען, לויט וואונש אַ גרויסער אויסוואַהל פון די בעסטע אַמע-ריקאַנער ראַמען-קאַרטען. ס'ווערען אויך געמאַכט אויפנאַהמען פאַר גע-זעלשאַפטען (אָרגאַניזאַציעס). אויפ'ן פערלאַנג אויך אויסער'ן אַטעליער. צוגענגליכע פרייזען. גרעסטע אַנערקענונג פון אַ ריהע לאָדזער פער-זענליכקייטען פאַר די שעהנע און זאָרגפעלטיגע אויספיהרונגען.

מיט אַכטונג קונסט-פאָטאָגראַפישער אַטעליער

„PARISIEN", wł. H. SROKA, Łódź, Brzezińska 69

צופאָהר מיט'ן טראַמוואַי נ' 1. צופאָהר מיט'ן טראַמוואַי נ' 1

אליכם אישים אקרא וקולי אל בני אדם!!!

בצדק כל אמרי פי ואין בהם נפתל ועקש

אויב איהר ווילט ערלעדיגען אייערע אָנגעוועהטאָגטע ענינים, זאָלסטו קומען צו לויפען אין ביוראָ

17 פּעטריקאָווער 17

2-טען חויף, פּאַרטער, דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52, וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי ביטעס לויט'ן אוסטאַוו, קלאַוזולעס און זאַ-בעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פוילען, אַפּעלאַציעס, אָפּאָזיציעס, אַדוואָלאַניעס, רעקורסען וועגען פּעסער אין קאָמיסאַריאַט-רזשאָנדו, ביטעט וועגען דירה אינאָרזשאָנד-ראָזיעמ-טשי און אין אַלע פּאָליציי-בעצירקען, אַקטען-אינטערציזיעס, אַקטען דאַראָוויזנעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.

ספּעציאַליסט פון שותפות-אַקטען.

רעכט-קאָנסולענט י. מאַנעלאַ,
פּעטריקאָווער 17, זאַכאָדניאַ 52.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. K...
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.